

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } ఐదవవత్సరము 1921 వ సం॥ డిశంబరు నెల 2 తేది శుక్రవారము } No. 201.
 సంపుటము. ౮ } దుర్మతి నామ సంవత్సర మార్గశిర మాస శుద్ధ తృతీయ 3. } సంచిక. ౨౦౧

ప్రస్తుతము మా గోదాములందుఁడు బండారమునుండి తక్షణమే

నర ఫరాచేయగలము

మాకు

మా ఆఫీసుకు నేకులో

వ్రాయుడు, తేలికొట్టుడు,

వచ్చి మాలోకలసి

లేక

మాట్లాడుడు

తెలిసోనుచేయుడు,

బాయిలర్లు,

పోర్ట్ బుల్బు, ఆవిరిఎంజినులు,

సంపూర్ణమైన ఆవిరి సాధనయంత్రములు, ఆవిరి,

సెంట్రీఫుగాల్ వంపులు, రోడ్ రోలర్లు, నూనెట్రాక్టరులు,

ప్రశస్తమైన ఎంజిల్ బర్లు రైస్ మిషిన్లు, పిండియంత్రములు, డిస్

ఇంటిగ్రేటరులు, బ్లాక్ స్టోను నూనె ఎంజినులు, పుల్లీలు, బెల్టింగులు, ప్లమ్మర్

బ్లాకులు, బెల్టింగునూనెలు మున్నగునవి

మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి.

పోను నెం 108

నెం 9, సెకండు

తంలివిలాలము ఎంజిను మద్రాసు

తైనుబీచ్,

మార్వల్ సన్నుఅండుకో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఎంజినీరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము!

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వీధిమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయమగును. నులభ నెల 0-10-0 అణాలు

మోహనీలైలము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరలైలము

శబ్ద 1-8 0-6-0

వండ్లపాడి

శబ్ద 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి మదరాసు.

శ్రీమంత్రి గృహ నింపు.

రాష్ట్రపతి గృహ నింపులు 2942

(8) కాశీపం నం దుండు దుర్గా మెడికల్ హాల్ వారి

ట్రాన్స్ గుర్తింపులను చూచుటన రాజకీయ అను నాన్నే

హితుడు ప్రస్తుతకర్తవ్య లేక ముఖముగా నున్నాడు. అతడు

సంబంధములనుండి బాధించుచుండెను. ఇప్పుడు అతను చాలా

ముఖముగా నున్నాడు చెప్పటకు మిక్కిలి సంతసించు

చున్నాను.

దేరాధూన్ } బ్రిజ్ కిషోర్
 28-8-19

వనావధినరస్పరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క కలిశుభ్రతను పోగొట్టు

టండును కేరళిక్ గాంచినది. ఖర 1-10-0

ఇండియా సిల్వోజ్ నందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు

ప్రతికరముగా వంతుడును. (2978)

విలానము పి. డి. సావంత్.

నెం 144 ఫనఫవాడి బొంబాయి.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు-

219

తక్షణమే

ప్రాసిన తపాలా ఖర్చులు కూడను అకేతించక ఇక్కడే మీజ

ఒక ప్రతి "కౌముదాస్త్రము" వంపెదము.

త్వరవడు!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆరంభస్థానం యావత్ ఫాలయము, 28, బ్రాడ్వే, నవరాయ.

ఆంధ్ర గంధాలయ వైస్, లిమిటెడ్, బెజవాడ.

(1903-వ సంవత్సరం ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు క్రింద రిజిస్టరు చేయబడినది.)

(3108)

మూలధనము రు 3,00,000

ప్రస్తుతము నసూలు చేయు ధనము రు 1,00,000

భాగము ౧-కి రు ౨౫ లు చొప్పున ౧౨,౦౦౦ భాగములు భాగముల సొమ్మును దరఖాస్తుతో రు ౫ లు; అలాంటివి అయినప్పుడు రు ౫ లు; మిగిలిన సొమ్ము ఒక్కొక్క మాసమునకు తక్కువకాని వ్యవధిగల 3 వాయిదాలలో ఇయ్యవలయును.

ఆంధ్ర దేశాభ్యుదయమునకు అత్యంతావశ్యకము లగు గ్రంథములను, పటములను, పాఠశాలలకు అవశ్యకము లగు పుస్తకములను ప్రకటించి, ఆంధ్ర దేశమునకు వన్నె దెచ్చుచు, అన్యువేయు వారికి, ఆంధ్రకర్తలకును మిక్కిలి నష్టకారి. పెట్టుబడిదారులకు మిక్కిలి లాభకరము.

ఇదివరకే కనిపెట్టినను ముద్రణాలయమును దీసికొని కొన్ని తరపున పని ప్రారంభించబడి యున్నది.

అందుచేత మొదటిసంవత్సరము నుండియు లాభము వందపెట్టుటకు విలుగ నుండును.

ఇతర వివరములకు ప్రోస్పెక్టస్ మొదలగువానికి ఇట్లు వ్రాయవలెను: **అయ్యుంకి వేంకటరమణయ్య, మేనేజింగు డైరెక్టరు.**

తెలుగు హరికథ (3289)

చెరుకువాడ వేంకటరమణయ్య దామోదరపురం శ్రీకృష్ణ పరసింహారావు రచించినది. ఇది గుండ్లకైతిని చక్కని పద్యములు కీర్తనలు నాకారాకారములతో లోకమాన్యుని జీవితము అనేకవిషయములలో రచించబడినది. దీనివల రు 0-9-0 మాత్రము. 12 ప్రతు లోకపాఠి గొనినయెడల, వల రు 4-8-0. పోస్టేజీకాక. ఈచెల్లె ఆంధ్రదేశమున పెద్దచోట్ల చెప్పబడి పెద్దలచే ఆహ్లాదించబడినది. వలయువాడు ఇట్లు వ్రాయడు.

దామోదరపురపు వెంకటరమణారావు, రాచపల్లిగూడెము, కృష్ణాజిల్లా.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము

అశ్వగంధాదిలేహ్యము చిరకాలమునుంచి

శరీరములో జీర్ణించిన చిట్టచివరికి శరీరము (సవ్యాసము)ను బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- బలము గలిగియున్నది. జఠోద్ధిగి నిచ్చును. కృశించిన వారలకు మంచిది.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- వాతపురోహము, అప వాతపురోహమును బోగొట్టును.

అశ్వగంధాదిలేహ్యము:- నరములకు పటుత్వమును యిచ్చును. ధాతువృద్ధిచేయును.

10 తులముల వెల రూ 1.
40 ,, వెల రూ 3.

క్యాటలాగు ఉచితముగా వంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హార్ని రోడ్డు,

మాంటురోడ్ - మదరాసు.

(కుర్)

'అద్భుత పరివృత్త ఫలదర్శిని'

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమున మిక్కిలి పుష్కలముగా రచించబడినది. ఇది మామూలుగా జాతకము, పుట్టినతేది, నక్షత్రము, మొదలగునవి ఆధారములను, గుండ్లకైతిని తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప గొప్పకీర్తులను పొందినది. వెల 1 రూ. ప్రస్తుతం విలారు సబ్ జడ్జిగారు ఆరీ శారాయణరావు పంతులు. బి. ఏ. సి. ఎం. గారిద్వారా వ్రాసి. "రాగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ పరివృత్త ఫలదర్శిని సంపాదించుకొనినది కానికొనును." పుస్తకములు వలయువాడు దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

కాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.

బోడవరం, విశాఖపట్నం, కర్ణాటక

జి. ఆర్. గంగసంఘములు

తమతమ అధికారమునందున్న ప్రదేశములలో ఆర్. గంగసంఘముల సేర్పాటుచేయవలెనని ప్రభుత్వమువారు జిల్లాబోర్డుల అధ్యక్షులకు సలహా నొసంగిరి. కృష్ణా ఆర్. గంగసంఘము, చిత్తూరు, గంజాము, కృష్ణా, కర్నూలు, మధుర, నెల్లూరు, నీలగిరిలు, రామనాథు, నేలము, తిరియూరు, తురుచిరాపల్లి విశాఖపట్నము జిల్లాబోర్డుల జిల్లా సంఘముల సేర్పాటు చేయుట కొప్పు కొనిరి. ఇట్టిసంఘములు లాగునైనవి కార్యములను గురించి సరియగు సమాచారము తెలిసికొనవలెనను కారణమున మిగిలిన జిల్లాబోర్డు లింకను నిండుల కొప్పుకొనలేదు.

ఈవిషయమై ప్రభుత్వ సంఘముతోడను, ప్రభుత్వ సంఘముతోడను ప్రభుత్వమువారు చాలాచించిన తరువాత నీకింది విషయములను జిల్లా ఆర్. గంగసంఘము లాగునైనవి ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. (1) వైద్యసహాయము నభివృద్ధిపరచుట (2) వ్యాధులు రాకుండుటకై తగిన వైద్యమును వ్యాధి: పరచుట (3) సంతలను, యాత్రలను సరిగ్గా చేయుట (4) ప్రభుత్వ మభివృద్ధి యొనర్చుటకు ప్రచారము గావించుట.

(1) వైద్యసహాయము నభివృద్ధిపరచుట

పల్లెటూళ్లయందు వైద్యసహాయము. — పల్లెటూళ్లవారికి వైద్యసహాయ మందుటకును నుంచుటకును కొన్ని తాలూకాలలో వైద్యశాలలే లేవు. మునిసిపాలిటీలేని ప్రదేశములలో వైద్యసహాయ మొనర్చుట తాలూకాబోర్డులపని కాని మునిసిపాలిటీలలోవలె వైద్యసహాయ మొనర్చుటకు వీరికి ధనములేదు. మునిసిపాలిటీలలో వైద్యసహాయమునకే చాల వ్యయ మగుచున్నదనియు ఇతర గ్రామములలోగూడ వైద్యసహాయ మొనర్చుటకును మునిసిపల సంఘములవారు రనుచున్నారనియు దశరథములేదు. మునిసిపాలిటీకి సమీపముననున్న గ్రామములందలై నొక వ్యాధి వ్యాపించియున్నయెడల మునిసిపలు వైద్యులు లేన వైద్యశాలను కట్టిపెట్టి ఆగ్రామములకు జని సహాయ మొనర్చుటచేయును. మునిసిపలు వైద్యోద్యోగుల నభివృద్ధి చేసేవారిని ఇతర గ్రామములలోగూడ సహాయము చేయ సాధ్యమగుటలేదు.

చిన్న డిస్పెన్సరీల వ్యయ మధికమగుట. — చిన్న డిస్పెన్సరీలవలన వ్యయము చాల అధికమగుచున్నది. చిన్న వైద్యశాలలో నొక్కొక్కరోజుకి పెద్దవైద్యశాలలోకంటె రెండు మాడు రెట్ట వ్యయ మగుచున్నది. ఇట్టిస్థానములలోని వైద్యులు మామూలుగ ఒక వారము రోజులలో వచ్చురో గులనందరిని రెండు మాడు రోజులలో పరీక్షింపగలరు. అందుచే మిగిలిన రోజులలో నితర గ్రామములకు జని ఆక్కడగూడ నీవైద్యుడు రోగుల పరీక్షించుటకు వీలుండును. యూరపురం కొన్ని ప్రదేశములలో నిట్లే చేయుచున్నారు.

తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్లు. — ప్రతి తాలూకాయందును అన్ని పరిశోధనములకును వైద్యశాలయొక్కటైన నుండవలెను. ఇట్టి వైద్యశాలలు అసిస్టెంటు సర్జనుల యధీనమున నుండవలెను. వీరికి రోడు ఒకరుగాని అంత కెక్కువగాని సబు అసిస్టెంటు సర్జను లుండవలెను. ఈ సబు అసిస్టెంటు సర్జనులు వారమునకు కొన్ని రోజు లితర గ్రామములలోకి జని ఆచ్చటి చిన్నచిన్న వైద్యశాలలయందు రోగులను పరీక్షించుచుండవలెను.

వైద్యాలయములు. — వైద్యాలయములు నిర్మించుటకు చాలధనమగుచున్నది. సామాన్యముగ చిన్నవైద్యశాలలో ఒకగది, మందులు పెట్టుకొనుటకు ఒకఅర, ఒక పసారాయన్ను బాలును. ఒక చిన్నవైద్యశాలనుండి మరియొక చిన్నవైద్యశాలకు జనునప్పుడు సబు అసిస్టెంటు సర్జనులు ఇతర గ్రామములలోని రోగులను పరీక్షించుచుండవలెను.

మౌరీసానులు. — జిల్లా ఆర్. గంగసంఘములు గర్భిణీ స్త్రీలకు వైద్యసహాయమునుగొంది క్రద్ధ పుచ్చుకొనవలెను. సామాన్య మౌరీసానులను అభివృద్ధిగొనికే చేసవలెను. క్రమ తరుప్తయగుకొనిన మౌరీసానులకుగల భవనముల సంఖ్య చాల తక్కువగుచున్నది. దానిని ప్రభుత్వమువారు 1919-20 సంవత్సరపు స్థానికసంఘముల పరిపాలనా నివేదికయందు తెలిపిరి, మునిసిపాలిటీలలో ఇందుకు విశేష శ్రమ యవసరములేదుగాని గ్రామములలో నెట్టెట్లు దీనిని నభివృద్ధి పరుపవలెనో జిల్లా సంఘములు నిర్ణయింపవలెను.

(2) వ్యాధులు రాకుండు జేయుటకువైద సహాయము

(ఎ) వ్యాధియొక్క చరిత్రమును అని వచ్చు కాలమును: — వ్యాధులు రాకుండు జేయుటకేదివరకే మియు ప్రయత్నించుటకేములేదు. కొన్ని పట్టణములలో మాత్రము త్రాగుటకు నీటిని శుభ్రము చేయుట మామూలు పాఠశుభ్యమునుకాపాడుట జరుగుచుండెను. ఇంతవరకును వ్యాధి బాగుగ వ్యాపించుదనుక నూరకుండెదరవలె వైద్యసహాయ మొనర్చుటకు గడంగుచుండిరి. వ్యాధి వ్యాపింపక ముందే దానిని రాకుండు జేయుటకు ప్రయత్నింపవలెను. కొన్ని ప్రదేశములందు సామాన్యముగ నొక్కొక్క కాలముందు ఒక్కొక వ్యాధి వ్యాపించుచుండును. ఏయేకాలమున నెక్కడెక్కడెట్టి వ్యాధులు వ్యాపించునో వాని చరిత్రను జిల్లా ఆర్. గంగసంఘములు తెలుసుకొనుచుండవలెను. అంతరంగమున వ్యాధిరాకుండు వైద్యసహాయము వ్యాపింపజేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి వీలుండదు. ఇట్టి చరిత్రలను దయారుజేయుటకు అంత యెక్కువవ్యయము కాదు. జిల్లాయంతరును ఒక్క పర్యాయమే నిట్టి చరిత్రను తెలుసుకొనుటకు వీలులేదు. ప్రతి తాలూకాయొక్కయు, ఫిర్కాయొక్కయు సంగతి గంభీరములను బాగుగ విచారింపవలెను. ఏయే కాలములందు వైద్యసహాయము లందేవైద్యులు సంధించునో తెలిసికొనువరకు స్థానిక సంఘములు ఆర్. గంగసంఘములకు వెచ్చించు ధనమందయు వ్యర్థమే యగును.

(బి) కార్యక్రమమును విధానమును

(1) కలరా: — కలరా రాకుండు జేయుట ప్రజలు త్రాగు నీటిపై నాధారపడియున్నది. కొన్ని ప్రదేశములలో కొకాయెలు స్థాపించుటవలన కలరా కొంతవరకు తగ్గిపోయెను. ఎటుల వచ్చునో స్థానికసంఘము తెన్నుడును విచారుచుండవలెను. కొన్ని ప్రదేశములలో కొకాయెలు స్థాపించుటచేయుచున్నది. అట్టి ప్రదేశములలో ఎటుల కలరాను గరించి తెలుపుటకు జిల్లా ఆర్. గంగసంఘములకు సలహా జాలవు. వ్యాధ్యంతరము మునిసిపలు వైద్యశాలలో పడి యున్నది.

కొన్ని ప్రదేశములలో నూతన చాలధనమును వెచ్చించుచున్నాం నుంచుటకు స్థానికసంఘములు చాలచుచున్నారు. నిరుమిత విధానములవలన లాభములేదని 1912 సం

చేసు. దానిపై ప్రభుత్వము వారికి విధానమును నిర్ణయించి గాని దీని ఏ జిల్లావారుగాని గమనించినట్లగుటలేదు. జిల్లా ఆరోగ్యసంఘములు కలరామొక్క కారణములను వారి నిరోధించుట కుపాయములను నిర్ణయింపవలెను. జిల్లా ఆరోగ్యసంఘముల వారు పరిశీలించి సలహానిచ్చిన ప్రకారముగనే టి వనరు లేర్పాటు చేయుటకు, ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వమున గాట్ట నిచ్చెదరు.

మరూచి:— టీకాలు వేయుటవలన మరూచిని నిరోధింపవచ్చును. దీనిని ప్రజలు సరిగ్గ గమనించుటలేదు. మరూచి నివారణమునగూడ వానిని రాకుండ నిరోధించుట కెక్కువ యత్నములు చేయుటలేదు. టీకాలు వేయుట నిర్బంధము చేయవలెను. టీకాలు వేయించుకొనని వారిని పేజీస్టేటుయొద్దకు ప్రాసెక్యూటు చేయుట కొన్ని గ్రామములు చాలమారులు గల టి వేయించుట ప్రయాసకర మను వాదన యంగీకరింపబడుచున్నది. ఆయా ప్రదేశములలోనుండు పంచాయితీలవారు దీని ననుసరించి వేయించును. టీకాలు వేయించుకొననివారు గూడ మరూచివలన మరణించుచుండిరి. ఇందులకు తిరిగి టీకాలు వేయించుకొనవలసిన యవశ్యకతయే కారణము. ఇతర ప్రదేశములలో పది వత్సర ప్రాయమున తిరిగి టీకాలు వేయదురు. 20 వ యేట మరల వేయదురు. ఇందులకు స్థానిక సంఘములు గట్టి ప్రయత్నము లొనర్చవలెను.

జిల్లా ఆరోగ్యసంఘములవారు కిందులకుగాను టీకాలు వేయించుకొనినవారి సంఖ్యయు, జనముల సంఖ్యయు జనసంఖ్య యు సరిగ్గ గమనించుచుండవలెను. మరూచి వచ్చు కాలమును గమనించి ఒక నెలకు పూర్వమే టీకాలను వేయుటకు గడంగవలెను. అప్పుడు మైనయెడల నిందులకుగాను ఎక్కువ ఉద్యోగులను నియమింపవలెను. టీకాలు వేయించుకొనవలసిన వచ్చుచున్న వేలక్షము ప్రకటనలో గమనింపవలెను.

ప్లేగు:— ప్లేగు వ్యాధికి ఇతను నిర్ణీతమైన మార్గము గన్పించుటలేదు. ఇది కర్ర-కొండలను చేరిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలమయ్యెను. దీని వ్యాప్తికిను నివారించుటకు మునిసి పలు ప్రదేశములందు మునిసి పలు సంఘమున కల్పించు బాధ్యతలు. సామాన్యులకు మొదట పట్టణములలో నివ్యాధి వ్యాపించును. స్థానిక సంఘము లీవ్యాధిని నివారించుటకు లెగిరి పరిశోధనలను సిద్ధముచేసికొనియున్నవని తోచదు. ఒక్కోట ప్లేగు కలబడినయెడల చుట్టుపట్ల ప్రదేశములన్నియు సమాధుముఖానెయున్నవని యెంచవలెను. ప్లేగువారిను వైద్యోగ్యగులకు ఆయా ప్రదేశములం దిదివరకు వ్యాపించిన ప్లేగుగూర్చి చరిత్రమంతయు తెలిసియుండవలెను. ప్లేగు ఒక మానవునకు మరల వచ్చున యనుమానము గలిగినవెంటనే ఎలుకలు మొదలగువాని నన్నిటిని చంపుటకు ప్రయత్నములు ఇరుగవలెను. అట్టి ప్రదేశములందు చాల వైద్యోగ్యగులను నియమింపవలెను. సమస్తమును, విశుద్ధతయు పనిచేయుటయు జిల్లా ఆరోగ్యాధికారి నియమింపబడవలెను. ఆతను మునిసిపలు ఆధికారుల యందు సలహాబడి గలవాడుగాను వైద్యోగ్యగులతో కలసి పనిచేయువాడుగను నుండవలెను. ప్లేగువచ్చిన తరువాత నది యెక్కువ కాలముండవలెను సేర్పాటులు చేయవలెను.

మలేరియా:— మలేరియాను పోగొట్టుట కీ రాష్ట్రమునం దెక్కువ ప్రయత్నములు సలుపలేదు. ఎన్నార, పులికట్టు, అర్విగాను ప్రదేశములలో రాష్ట్రీయ కలరా వైద్యులు ఎక్కువగా పనిచేసి సఫలులైరి. మలేరియా నిరోధమునకు గడగక పూర్వము అట్టి వ్యవహారము గలవారిని సరిగ్గ పరీక్షించి అది యెంతవరకు అంటువ్యాధియో సరిగ్గ తెలుసుకొనవలెను. ఇదిపూర్తియు చేయుటలేదు. ఈకార్యము జిల్లా ఆరోగ్యసంఘము లొనర్చవలెను.

(సి) ఉద్యోగులు

ఎక్కువభవనములను లేకుండ జిల్లా ఆరోగ్యమునకుగాను కొంతమంది యుద్యోగులను నియమింపవలెను. చాల స్థానిక సంఘములు కొంతమంది కానిటరీ ఇన్స్పెక్టర్లను నియమించినవి. ప్రభుత్వమువారి కలరా పార్టీలను నియమించియున్నారు. అందు కి పార్టీలను త్రవ్వించి ఖాయముగ నుంచవలెను. 106 వ మండి టీకాల, డిప్యూటీ ఇన్స్పెక్టర్లుగలరు. ప్లేగు వ్యాపించిన ప్రదేశములకు ప్లేగు వైద్యులను పంపదు. ప్రభుత్వమువారును స్థానిక సంఘములను వీరికి తీరములియవలెను. వార్తాగార్హు, కడప, గుంటూరు, రంగారావు, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో స్థానిక సంఘములు అసిస్టెంటు సర్జనులను నియమించిరి. కలరా ప్లేగు మొదలగు అన్ని వ్యాధులను ఒక్క కాలమున సంధించివు. కలరా వ్యాధి కాలమున వచ్చును. ప్లేగు ఎక్కువ శీతకాలమున వచ్చును. స్థానికము చేసిన కాలమున వచ్చును. మలేరియాగూడ కొన్ని కాలములందే వచ్చును. అందుచే ఈ వ్యాధులకు ప్రత్యేక ప్రత్యేక యుద్యోగుల నియమించ నవ

సరములేదు. జిల్లా ఆరోగ్యాధికారి సమర్థుడు దొరకినయెడల వివిధ వైద్యోగ్యగులను కలిపి పంపవచ్చును. కొన్ని జిల్లాలలో వర్తక నెంటుగా కొంతమంది వైద్యయుద్యోగులను, జిల్లా ఆరోగ్యాధికారిని నియమించుట మంచిది. ఈ జిల్లా ఆరోగ్యాధికారులు ఈ క్రింది విధముగ నుండవలెను.

(1) ఒక ఆరోగ్యాధికారి (2) టీకాలకు డిప్యూటీ ఇన్స్పెక్టర్లు (3) కలరా పార్టీలకు కానిటరీ ఇన్స్పెక్టర్లు (4) ఇది వరలో జిల్లావార్డులచే ప్లేగు కలరాకు గాను నియమింపబడిన యుద్యోగులు (5) (3)లకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారి వ్యయము క్రిందను (4) కు స్థానిక నిధులనుండియు తీరము లీయవలెను (6) ముందు విచారించి తెలుపవలెను.

(3) సంతలును, యాత్రలును

సంతలవలనను పండుగలవలనను ప్రజా ఆరోగ్యమునకు గలుగు సహాయము సంకలనము పండుగలును జరిగిన ప్రదేశములందు మూతమేగాదు. ఆ ప్రాంత సంతలనును సంధించును. దీనిని నిరోధించుటకు కానిటరీ యుద్యోగులు గల మునిసిపలుసంఘ మెక్కువవని చేయుగలుగును గాని జిల్లా వార్డులు తాలూకావార్డు లెవ్వరూ చేయజాలవు. దీనిని మునిసి పాలిటీహారికి యాత్రల వచ్చిన యాత్రకులనుండి వ్యాధులు ఎక్కువ వ్యాపించవలెనదేయించుట ధనము జాలదు. యాత్ర వస్తువలన కొంతభారము తగ్గును. దాని అట్టి మునిసిపాలిటీకి స్థానిక సంఘములు సహాయ మొనర్చవలెను. సంతగాని యాత్రగాని మునిసిపాలిటీ. లేని ప్రదేశమున జరిగిన యెడల స్థానిక సంఘము లారోగ్యము గాపాడుట కష్టము. ఇదివర కీవాక్యతరైనివ్యాధి ఆధికారులపై పడవైచెడివారు గాని క్రొత్త రెట్టముల వలన వారి కావాక్యతరై దిప్పిపోయినది.

గత మార్చి నెలలో మంభోజియనందు జరిగిన మహాభయ యాత్రయందు వ్యాధులనిరోధించుటకుగాను ఒక సంయుక్తసంఘ మేర్పడి పనిచేసి సఫలమనొందెను. దేశవాద యందు జరిగిన పుష్కరములందు కృష్ణా గుంటూరు జిల్లా లోగ్గులు మున్సిపాలిటీవారిలోగలనీ పనిచేసినవి. ఇకమీదట ప్రజా ఆరోగ్యమునకు వివిధస్థాన సంఘములు పరస్పర సహకారముతో ప్రవర్తించుటవలెను. యాత్రలను సంతలను జరుపు విధానమునందు స్థానిక సంఘముల స్వాతంత్ర్యమునందు ప్రభుత్వమువారు తోకకము వున్నవారే. కాని జిల్లా ఆరోగ్యాధికారియు జిల్లా ఆరోగ్య సంఘములనుగూడ కలిసి పనిచేసినయెడల స్థానిక సంఘములకు ప్రభుత్వమువారు సహాయ మొనర్చెదరు.

(4) ప్రచారము

ఇతర రాష్ట్రములతో పోలికచాచినయెడల నీరాష్ట్రమున మరణములను, ఖర్చునుకొన, అందులకు మూడు కారణములుగలవు. (1) దాతీద్రవ్య (2) మాధ్యమ (3) మరణము. స్థానిక సంఘములు దాతీద్రవ్య నివారించుటకు గృహవారములకు మేర్పాటు చేయవలెను. (2), (3) కారణములను ఎక్కువ భన వ్యయము లేకుండ నూపునూపవచ్చును. విద్యాంధముగలవారు అందు ముఖ్యముగా స్థానిక సంఘ సంఘములు ఆత్మాచూషణ నిజేసి వారి సోదర తేకియు లు నవసించువనగులను అభివృద్ధిచేయ నెత్తించవలెను. విద్యావంతులు విద్యావిహీనుల మధ్యను బోగొట్టి చురియుగానుండుటవలన సంధించు సహాయముల వారికి బోధింపవలెను.

ప్రజా ఆరోగ్యము నభివృద్ధిచేయుటకు కొన్ని స్వచ్ఛంద సంఘములు బయలుదేరినవి. విద్యావంతులు తమతోడివారి ఆరోగ్యాభివృద్ధికొర కెంతయగుతంతోనుండిగో ఆందులను తెలియగలరు. ఇట్టియత్నాచూషణ సరియగుమార్గమున నడిపింపవలెను.

ఇందులకు ప్రజా ఆరోగ్య సహాయ సంఘ మొకరిందివిధముగా నూచించినవి.

(1) వారితరంట్లు, కిసు, రక్షణ:—(ఎ) ప్రసవించువోవు వారికి ఆరోగ్యమునుగూరించి సలహా నిచ్చుట (2) ప్రసవించు వత్తును తగుసమకూషణము లొనర్చుట (3) జనముల తరచువార నొకమానమునకు కిసువును కాపాడుట (2) ప్రచారము:—(ఎ) ఉపవ్యాధులు (2) పుస్తకముల రచించుట (3) ఉన్నత పాఠశాలయం దారోగ్యశాస్త్రమును బోధించుట (3) ఈ విషయములను గురించి ప్రచారము సలుపవలెను:—(ఎ) మలేరియాను

నిరోధించుట (2) తీయగో, మును నిరోధించుట (3) ఎలుక పాములను పుట్టుకుండ కాపాడుకొనుట (4) వారితర, కిసువుల యొక్క ఆరోగ్యమును కాపాడుట, (5) తిరిగి టీకాలు వేయించు కొనుట (4) ప్రభుత్వచికిత్స (5) విద్యార్థులను, బాలభటులు మొదలైన వారిలను ప్రజా ఆరోగ్యమును బోధించుటకుగా నుపయోగించుట (6) మునిసిపలు సరిపాద్లలలో ప్రతిపూషణమును జరి పరీక్షించుట.

ఈ పనులకు గాను ప్రభుత్వమువారి సలహా నాచరణలలో పెట్టుటకు ప్రతిజిల్లాలోను కొంతమందియుండవలెను. లేకపోయిన యెడల ప్రభుత్వమువారి సహకారము వ్యవహారము. స్వచ్ఛంద సంఘములను ప్రభుత్వోద్యోగులగా భావించుటకు ప్రభుత్వము వారిచ్చగించదు. ఇంచువలన స్వచ్ఛంద సంఘముల తొలగించుటకు ప్రయత్నించుటగాదు జిల్లా ఆరోగ్యసంఘములు స్వచ్ఛంద సంఘములను ప్రోత్సహింపవలెను. స్వచ్ఛంద సంఘములను ప్రజా ఆరోగ్యమునకు ఆవుసములగు పనులను చేయించుటకు ప్రోత్సహించవలెను. జిల్లా ఆరోగ్యసంఘములను స్వచ్ఛంద సంఘములను పరస్పర సహాయముతో ప్రవర్తించవలెను.

(5) నిర్మాణము

జిల్లా ఆరోగ్యసంఘసర్పంచియైన 1920 సం॥ స్థానిక సంఘముల చట్టమును నూడవచ్చును. ప్రభుత్వముననే మునిసిపాలిటీలు జిల్లా ఆరోగ్యసంఘములందు తమకు ప్రాతినిధ్యముండవలెననిరోధించుట కముగాదు. వైద్యసంఘములు బాగుగ పనిచేయుచున్న యెడల వారికి కొంతకాలముననే ప్రాతినిధ్య మియ్యవలెను. ప్రస్తుతముచూచి మా సంఘమునందు తాలూకావార్డుల అధ్యక్షులు సభ్యులుగా నుందురు. జిల్లావార్డు అధ్యక్షుడు అధ్యక్షుడుగ నుండును. జిల్లా ఆరోగ్యాధికారి గాని వైద్యాధికారి గాని యుండినయెడల వారుగూడ సభ్యులుగ నుందురు. ఈ సంకతి ఆయాసంఘములే నిర్ణయించుకొనవలెను. ఈ సంఘముయొక్క వివిధపనులను నిర్వహించుటకు సంఘమువారు పరస్పరము నియమింపవచ్చును. ఈపద్ధతి ననుసరించి పెట్టుట కారుజిల్లాలు నిర్ణయింపబడును. వానిని తరువాత తెలిపెదరు.

ప్రజా ఆరోగ్య సంఘములు

1. భారతవస్తు పరిశ్రమల చరిత్ర	0 8 0
2. స్వతంత్రజీవనము (మధ్యాహ్నము)	0 8 0
3. వ్యవస్థాపకము (నాటకము)	0 8 0
4. భారతవస్తుపరిశ్రమ (ఆంధ్రమాను)	0 6 0
5. మహాత్ముని జీవితచరిత్ర	0 4 0
6. అరవింద యోగుని జీవితము	0 5 0
7. మహాత్ముని జీవితము	0 2 0
8. శాసన తరస్కారము (భోరో)	0 2 0
9. గాంధీగారి మోదవస్వరాజము	0 8 0
10. తిలకు మహారాజుని తీర్థము	0 4 0
11. ఆంధ్రమాత (నాటకము)	1 0 0
12. భారతోద్యోధము (వద్యావళి)	0 4 0
13. రాజపురిందేవీము (పరభాషి)	0 1 6
14. వంజులువధలు	0 3 0
15. మహాత్ముని యువదేశములు	0 12 0
16. మూర్ఖ రాజు (గాంధీ)	0 4 0
17. సీతీశాస్త్రము (గాంధీ)	0 4 0
18. స్వాతంత్ర్యసంజీవము (వద్యావళి)	0 6 0
19. గాంధీమహోదయము	0 8 0
20. గుంటూరు గొప్ప	0 3 0
21. స్వరాజ్యలక్ష్మీ వరము	0 10 0
22. కలియుగ ప్రస్థాన	0 10 0
23. స్వరాజ్యసమస్య	0 4 0
24. గాంధీవిజయము	0 12 0
25. గాంధీ సంపూర్ణజీవితము	1 8 0

ఉపేంద్ర ప్రచురణాలయము,
17, నారాయణ మండలిపేటి, మదరాసు.

insist on obtaining

AMRUTANJANI

The pain balm of the people; costs As. 8

Refuse "as good as" and "imitations."

రైల్వే మరణములు

గ్రామము పెట్టెలో కరణించిన మోక్షాభిముఖులు

దీని వివాదవృత్తాంతము గూర్చి ప్రభుత్వము వారిచే నియమించబడిన విచారణసంఘము నిన్నటిలో విచారణను పూర్తిచేసిరి. విచారణ బహిరంగముగ జరుగునని ప్రకటించబడినను, ప్రజల కక్షమున సాక్షులను పరీక్షింపబడుట కవకాశము నిచ్చియుండలేదు. రయిల్వే ప్రయోజనాలసంఘము కక్షమున సాక్షులను ప్రశ్నించుట కంగీకారము గోరక, నిరాకరింపబడెను. ఖయిదీల సాక్షులును జయిలు ఆపరణమున రహస్యముగ దీనికొనుట తటస్థించెను. ఇందుకు విచారించ బని లేదు. నిజము దానియంతట యదియే బయల్పడును. మరణములకు గల కారణ మెద్దియో, ఆంధ్రాను, రీపుగార్ల సాక్షులునుకే బయల్పడినది. జనరలు డయిర్ గారివలెనే సార్వేంటు ఆంధ్రానుగారును తాము జూపిన అమానుషదృశ్యమును తమ సాక్షులును స్పష్టముగ నెల్లడించిరి. పోదనూక స్టేషనులో సిగ్నలింగము వైకొనిన ప్రాంతము నందు ఉన్నత వైద్యోవ్యోగి యగు కాస్టిస్ మర్త్యుగారు, నూర్గురు ఖయిదీలు రెండుగుంటులు ప్రయాణముచేయుట కయినను 1711 నెంబరు రయిలు పెట్టె వసిక రాదను నభిప్రాయమును తెలుపుటయ గాక, తీగ అల్లికను దీసివైచినను ఈ రయిలు పెట్టెలు నునమ్యులను కొనిపోవుటకు ఒనికి రానిది తేటపరిచెను. జల్లా మెడికల్ సానిటరీ ఆఫీసరు మేజరు ఫార్వెస్టెగారు సాక్షు మిచ్చుచు, ఖయిదీలు హృదయ చలన మారి చనిపోయి రనియు, ఏషియా నగు బాగ్గుగారి బండి నంతను నిండుటచే ఊహియాడక మరణములు తటస్థించెననియు చెలిపిరి. ఏ ప్రయాణమున కయినను నూర్గురు ఖయిదీల నిట్టి రయిలు పెట్టె కొని పోవకల దనియు, తమతో నాలోచించినయెడల ఖయిదీల నిట్టి పెట్టెలలో దీసికొనిపోవుటకు తా మాక్షేపించి యుండెడివార మనియు, ఫార్వెస్టెగారు నుడిపిరి. ఇరువురు ప్రభుత్వ వైద్యోవ్యోగిల యభిప్రాయ మిటుల నున్నది.

ఇక చూపేగా మిగిలియున్న ఖయిదీలు చెలిపిన యుదంత మెట్టికిని మనస్సు నయినను కరగించకమానదు. ఇస్కామేల్ అను ఖయిదీ సాక్షు మిచ్చుచు, రయిలుండి మొదట అగిజస్టేషను నందే, ఖయిదీలు నిటికొర కలచి రని చెప్పిరి. అంతయుగాని, పోరనూరు యొద్దకు వచ్చువరకు, దాహ ముగ లేదని వారు చెప్పలేదు. ఎంత యుజించినను, జవాబులేదట. రెండవస్టేషను యొద్ద మరల దాహముగొరకు అటువగ పోదనూరుయొద్దగాని తలుపుల దెరువరని బయటనున్న వారెవ్వరో బలికిరి. తలుపుల దెరువనియడల తాము చనిపోయెదమని ఖయిదీలు మరల నరచిరి. ఈ సాక్షి వెంటనే మూర్ఖ బోయెను. కోయంబు స్టూరులో నుపచారము చేసినపిమ్మట నీతనికి తెలివి వచ్చెను. ఖయిదీలకు చెమట లురుతముగ బోసె

ననియు, ఊహిరాడ లేదనియు, కొండరకు వెట్టి దాహమై చెమట నీటిని ద్రావిరనియు, తీగ అల్లిక నూడదీయ బ్రయత్నించి విఫలు లయి రనియు, ఈ సాక్షి చెప్పెను. మొదటి స్టేషనులయొద్ద ఖయిదీలు నిల్చుండవలసి వచ్చెనట. రెండు మూడు స్టేషనులు దాటిపిమ్మట, ఖయిదీ లొకరిపై నొకరు బడసాగి. మహమ్మదు కట్టి యను మరియొక ఖయిదీ సాక్షు మిచ్చుచు, ఉలవకోటవరకు అన్ని స్టేషనులయొద్దను ఖయిదీలు నిటికొర కలచుమండి రనియు, ఒక స్టేషను యొద్ద పోదనూరు లో నీళ్లు దొరుకు ననియు, ఖయిదీలు అరచుచుండినయెడల వారిని తుపాకులతో కాల్చెన రనియు వెలుకల నొకరు చెప్పి రనియు, నుడివెను. యూనుస్ అను సాక్షి తలుపు అడుగున కంత యుండగ దాని ద్వారా నయినను గాలి దొరుకు నేమోనని నక్కడ నోరుబెట్టెను గాని, ప్రయోజనము లేకబోయెను. రయిలు ఆగినపుడు, నీరు నీయకబోయినచో ఖయిదీలు చనిపోయెద రని ఈ సాక్షి యరువగ, ఏనుయినను సరే పోదనూరు యొద్దగాని తలుపులను తెరువరని, ప్రత్యుత్తరము వచ్చెను. పోరనూరు యొద్ద గూడ నీరు నీయక బోగా, మేకు హైదరుసాక్షి, హెబుకాస్టేబిలు ను పిలిచి కొండరు ఖయిదీలు చనిపోయిరి, తలుపు తెరువుడని కోరగ, చచ్చెనీవారు చావగ మిగిలిన వారిని తాము తీసికొనిపోయెద మని, హెబుకాస్టేబిలు జవాబిచ్చెనట.

ఏకాక్షుట్టి యను ఖయిదీ సాక్షుమిచ్చుచు, ఖయిదీల కూపిరి యాడుట లేదు. తలుపుల తెరువు డని కేరీలిడగ, రయిలులో పైనికులు ప్రయాణము చేయుచున్నార, అతనినందలకు ఖయిదీలను కాల్చెనరని పోలీసువారొకరు వలికి తని తెలిపిరి. ఇటుల కాల్చెదమని ధ య పెట్టి నటుల కోయకట్టి తండ్రి అను సాక్షిగూడ బలికి యుండెను. ఖయిదీల సాక్షు మిటు లుండ ఉలవ కోటలో రయిల్వే యుద్యోగు లిచ్చిన సాక్షులు గూడ, ఈయుదంతమునకు అడుగుముగ నున్నది. అసిస్టెంటు స్టేషనుమాస్టరుగ శ్రీనివాసయ్యగారు సాక్షుమిచ్చుచు, ఉలవకోట రయిలు నిట్లు పోసి కొనడి స్టేష ననియు, సార్వేంటుగారు గోరినచో తాము నీటిని నులకముగ విచ్చెడివార మనియు, నుడిపిరి. ఇందుచే సార్వేంటుగారిచర్యకు నీరు దొరక దను సాకు వదిలిరాదు. పోరనూరు గూడ సూక్ష్మ రైజరగు రామయ్యగారిచ్చినసాక్షులును, ఖయిదీలు నోరెడిపోయెను నీరు గావలయునని అడుగు చుండిరనియు, అవసరముగనో నీటి విచ్చెదమని తాము కాస్టేబిలుతో చెప్పితి మనియు బలికిరి. శవములను తమకు గాడ్డు కనుజలచెననిగూడ ఏరు నుడిపిరి. కాదర్ మోదీను అను రయిల్వే అంగడి వాడిచ్చిన సాక్షులును, సాసాక్షులారా నీ రొనగు డని ఖయిదీ లరచినటులను, తమ కూపిరాడుట లేదనిగూడ చెప్పెనటులను, పోలీసువారికి ధ య పడి తాను నీటి నియ్యనటులను, చెలిపిరి. కుజనాయ రను సాక్షి చెబుటలలో, నీరు లేనిచో తాము చనిపోవుచున్నామని ఖయిదీ లరచినటుల బలికిరి. ఉలవకోటలో నిటికొరకు ఖయిదీలు విలపించుచు న్నటుల గోపాల తాయారను అను వర్తకుడు చెలిపెను. ఈ తీరున ఖయిదీలును, రయిల్వే ఉద్యోగులును, తదితరు లును చెలిపిన సాక్షులుబట్టి చనిపోయినవారు ఊహిరి అడకను నీరులేకను చనిపోయి రని తేట పడుచున్నది. వైద్యాధికారులు గూడ యిటు లనే నమ్ముచున్నారు. రయిలుపెట్టెలు నునమ్యులను కొనిపోవుటకు బనికిరాని వని వారు స్పష్ట

పరచిరి. ఖయిదీల దురవస్థ, వారిని కొనిపోయెడి పోలీసు భటులకు చెలియకపోలేదు.

అన్ని స్టేషనుల యొద్దను ఖయిదీలు కేక లిడుచునే యుండిరి. పోదనూరు యొద్దనే తలుపు తెరుచుటకు గాని, నీరు విచ్చుటకు గాని ఏ లుండు నని, పోలీసుభటులు జవాబు చెప్పచుండిరి. ఊహిరి అడక తాము చనిపోవుచున్నటుల ఖయిదీలు చెప్పినను, వారు లెక్క-బెట్టకపోయిరి. మధ్యస్టేషను లో నీరు నిప్పించుటకు ఏల లెక్కపోలేదు. ఇంత వరకు జయల్పడిన సంగతుల బట్టి, నిజవృత్తాంత మును గ్రహించవచ్చును. విచారణ సంఘమువారి నివేదిక త్వరలో బయల్పడ గలదు. ఈ వివాద కథనము బట్టి గ్రహించదగిన సత్య మొకటి గలదు. పరిపాలనావిభాగము ప్రజలకు బాధ్యత వహించ నిది, ఇట్టి దురవస్థలు తొలగిపోవు. విచారణ సంఘపు రిపోర్టు ప్రజలవిశ్వాసమును పునరుద్ధరింప నేరదు కరిపాలనావిభాగము మారిపోవలయును. స్వకరిపాలనము ప్రజలకు త్వరలో చేకూరవల యును. అప్పుడు, ప్రజాభీష్టము నెరవేరుటకు వికలావకాశ మేర్పడును. భారతవర్షము మిగిలిన దేశములతో బాటు తలయెత్తుకొనుట కప్పుడు ఏలు గలుగును. రయిల్వే వివాదవృత్తాంత మందుచే, సత్వర స్వరాజ్యసంపాదనమునకు, ప్రజలను పురి కొల్చు నని భావించవచ్చును.

వాలంటీరు సంఘములు

జాతీయ సేవకసంఘము లింతవరకును, అహింసావాదకమునకు మిగుల బోధ్యమియిం డెను. అధికారులు మాత్రము తత్తరకడి, ఈ సంఘముల నడగద్రొక్క-చున్నారు. అయిదు రాష్ట్రము లింతవరకును వాలంటీరు సంఘము లక మములని ప్రకటించినవి. కాని, ఇంగ్లీషుమెను కత్రిక కీ నిర్బంధములు సరిపోవక హిందూదేశము నం వంతటను ఒక్క-మారుగ సేవక సమితుల నడగద్రొక్క-డని హిత మునగుచున్నది. లండను లో ప్రచురింపబడెడి డెయిలీ బులిగ్రాఫ్ పత్రిక గూడ ఇటులనే యులికిపడి హిందూదేశమంతను సేవక సంఘములను నిర్మూలించ వలె నని హిత మునగుచున్నది. బొం బాయి రాష్ట్రము నందును, మద్రాసు రాష్ట్రమునం దును గూడ ఇట్టి యుత్తరువుల సములులో బెట్ట వలయు నని డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెసు పత్రిక హెచ్చ రించుచున్నది. ఈపత్రికల కోక్క-టెముసాయము చెలియును. కఠినము, కఠినతరము, కఠినతరముగు వండనముల ప్రయోగము తప్ప, వేరొక ప్రతి క్రియ నివి సూచించవలవు. తీవ్రదండనప్రయోగ మువలన, అశాంతి మరింత వృద్ధియగుచుతలపెట్టిన పని విఫలమగుచున్నను, మరల మరల నావధతినే శరణ్యముగ గైకొనుట, దూరదృష్టితోవమునకు నిదర్శనము. రాజప్రతినిధి మొదలు, సామాన్య ద్యోగివరకు ఒక్క-వధతినే అవలంబించుచున్నారు. బెంగాలు గవర్నరు గు రోనాల్డే ప్రభువు ఇటీవలనే వాలంటీరు సంఘములను ఆదించివైచియుండెను. నెయింటు ఆంధ్రాను విందునందర్భమున ప్రశంగిం చుచు, అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు సభకు మిగుల సామర్థ్యము గల వంగదేశవాసులొకరు అధ్యక్షులుగ నుండు రనియు, నీరు తమ యను చరులను విప్లవమార్గములకు పురికొల్పుచో, ప్రభు త్వమువారు పందెము నంగీకరించి వాని నదుర్కొ నెడ రనియు, రోనాల్డే ప్రభువుగారు వలికిరి. ప్రజలను సమాధానపరచి వారియభీష్టమును నెరవేర్చ బ్రయత్నించెద మని పలుకుటకు మారుగ, పోరా

టమునకు దిగెదమనీ పీరుకలుకుట జూడ, ప్రజల మనోరథసిద్ధి నాటకవరచుట కింకను నెక్కుడు ప్రయత్నములు జరుగు నని యూహింపవచ్చును. యువరాజుగారి దేశమునకువచ్చియున్న పంధర్యమున దేశస్థితి యీతరున నున్నది. అధికారులు నిగ్గుంధముల నంతగ పెంచినను, ప్రజల నిశ్చయము మరింత బలపడుటకే మార్గ మేర్పడును. దండన పద్ధతి యంతవరకును విఫలమగుచునే యున్నది. ప్రజాశయ సాధల్యమువలన గాని, ప్రస్తుతపు అకాంతి దొలగిపోయి ప్రజలకు సంతృప్తి గలుగదని, త్వరలో నెల్లరకు తెలిసి రాకమానదు.

కార్మిక మహాసభ

రూపాయానగరమున జరిగిన కార్మికుల మహాసభకు జూసెఫ్ బాప్టిస్టాగా రధ్యక్షుల వహించి, తమ అధ్యక్షకోపన్యాసమున స్వరాజ్యావశ్యకతను నిరూపించిరి. కార్మికుల సభల రాజకీయవిషయముల గూర్చి చర్చింపరాదను విషయమును బాప్టిస్టాగా రంగీకరించుట లేదు. జాతీయప్రభుత్వము లేనిది, అంతర్జాతీయ సామ్యము గురురదనియు, రాజకీయాధికారము లేనిది అర్థికసమస్యకు మూలము గాదనియు, వారు నుడివీరి. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సిద్ధింపనిది, అంతర్జాతీయ సభలలో హిందూదేశ కార్మికుల మనోరథ మీదేరుననుట కల్ల. వైవైమరుగు లేనియున్నను, దేశమునకు స్వరాజ్యము చేకూరినపుడే, ఇతర జాతులు హిందూదేశపు కోర్కెలకు ముందేరుదరు. అందుచే స్వరాజ్యసిద్ధికొరకు, కార్మికులు పాటుబడవలె నని బాప్టిస్టాగారు హెచ్చరించుట, మిగుల సమయానుకూలముగ నున్నది. అన్ని తరగతులవారును, పాటుబడునపుడే ప్రజల స్వరాజ్య శక్తి త్వరలో బహిర్గత మగును. తేజస్యువ రాజుగారి రాకను రిడింగు ప్రభువు ప్రకటించినపుడు, వారు స్వరాజ్యసందేశమును ప్రకటించెదరని, బాప్టిస్టాగారు దలచిరి. ఇప్పటి కయినను నట్టి పనిని యువరాజుగారు చేయవచ్చునని, బాప్టిస్టాగారు హామీచుచున్నారు. గాంధీ మహాత్ముడు ఆత్మబలమువలన స్వరాజ్యమును సంపాదించుచో, దార్శన్యమున కవకాశ ముండు నని బాప్టిస్టాగారు దలచుచున్నారు. అట్టి యనర్థము వాటిల్లకుండ, శాంతిదూతవలె వేల్పు యువరాజుగారు స్వరాజ్యమును ప్రకటించి, శాశ్వతక్షేత్రని సంపాదించుట కెంతయేని అవకాశము గలదని బాప్టిస్టాగారు దెలుపుచు, హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యమిదివ్యాపకమని సూచించిరి. యువరాజు కుర్యటనము ముగియక మునుపు, ప్రజాభీష్టసిద్ధిని కావించుచో, అగ్లదేశము అఖండకారవము బడయగలుగును. యువరాజు కుర్యటనము సాధకము గావించి, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యక్షేత్రని పెంపొందింప గలుగును. అట్టి యుదారస్వభావము నాంగ్లదేశమంతటను మీ తరుణమున జూపునా? ఇప్పుడుదయించిన సందిగ్ధావకాశము సవయోగించి, తన కారవమును కాపాడుకొనగలుగునా? బాప్టిస్టాగారి కోర్కె లెంతవరకు సఫల మగునో చూడవలయును.

లోకమాన్యతిలకు ప్రతిమ

అహమ్మదాబాదు మ్యునిసిపలు సంఘము వారు లోకమాన్యని చలువరాతి ప్రతిమను నిర్మించుటకు జనవరి నెలలో రు 3500 లగునని తీర్మానించి యుండిరి. ప్రభుత్వపు అంగీకారము కొరకే తీర్మానమును వంపగ, కలెక్టరుగారి వ్యయమున కంగీకరింపక, దానిని నిరాకరించిరి. మ్యునిసిపలు సంఘము మరల గూడెను. ఆసభయందు, ప్రతి

మను నిర్మించుటకు చందాల నడుగవలె నని ఒకరు సూచించగ, సభ్యులలో సభికసంఖ్యాకు లిందుల కంగీకరింపక ఇట్టి కనులకు ప్రభుత్వమువారి కాక్షానులో నిమిత్తములేదనియు, మ్యునిసిపలు సంఘమువారి వ్యయమును కావించు సనర్థంబనియు, తీర్మానించి, కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి నీ తీర్మానమును కొనసాగింపవలెనని కోరి. అహమ్మదాబాదు మ్యునిసిపలు సంఘమువారు ఆత్మకారవమును నిలుపుకొని రనుటకు సందియము లేదు. దేశ మత్యంతముగ కారించెడి నాయకుల ప్రతిమలను నిర్మించుటకు, మ్యునిసిపలుసంఘముల కధికారము లేకపోయినచో, మ్యునిసిపలు సంఘములు ప్రజాప్రతినిధిసభ లనుట నిరర్థక మగును.

తూర్పుఆఫ్రికా

తూర్పుఆఫ్రికానుండి, ఆండ్రూసుగానె తిరిగి వచ్చిరి. భారతీయులను ప్రత్యేకపు గూడెములో నుంచుటకు, యూరపీయులను కలువిధ ప్రయత్నముల జేయుచున్నారనియు, భారతీయులందు కేతమాత్రమును సమ్మతించుట లేదనియు, ఆండ్రూసుగారు, అహ్మసియేటును వెన్ను ప్రతినిధికి దెలిపిరి. భారతీయుల పౌరస్వపు హక్కులగూర్చి విచారించుట కేర్పడిన పంఘమునకు చర్చిలు గారధ్యక్షులుగ నియమింపబడి రనియు, వారే కెనియా యుగాండాల అంత్యనిర్ణయమునకు కారకులనియు, బలికిరి. భారతీయులకు తెల్లవారలతో బాలు సమానపు హక్కుల నిచ్చుచో, ఆయుధబలముతో నిరోధించెద మని యూరపీయులను తరుచుగ బెడరించుచున్నారట. చర్చిలే గారు యూరపీయుల దార్శన్యపు బెడరింపులకు లొంగి పోవుచో, క్రొత్తియల నవలంబించుటకు వీలగునని ఆండ్రూసుగారు దెలిపిరి. కాని, భారతీయుల కిటు స్వాతంత్ర్యము లేనిది, అధినివేశ రాజ్యములలో స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు వీలుండు నని కోచదు.

మహాత్ముని పద్ధతులు

గాంధీమహాత్ముని పద్ధతుల గాంచి నాగరిక ప్రపంచము యోచన జేయుచున్నది. వాల్సును అనువారు గాంధీమహాత్మునిగూర్చి న్యాయాశ్శక్తికలో వ్రాయుచు, "క్రీస్తు ఉపదేశము లాచరణయోగ్యము లని ప్రపంచమునకు ఋజువు చేయ నుద్ద్యమించిన భారతీయులను, సాశ్వాత్య ప్రపంచము వీక్షించుచున్నది. గాంధీ, జన్మతో నాయకుడు. అన్నిరకములవారును అన్నితరగతుల వారును, వారి ననుసరించుచున్నారు. లక్షలకొలది పురుషులును, స్త్రీలును స్వాతంత్ర్యము కొరకు ఆత్మోన్నతి నాధారపరచుకొని, పాటుబడుచున్నారు. హిందూదేశము స్వేచ్ఛగ నుండవలెనని, వారాశించుచున్నారు. ఇట్టిపద్ధతుల ననుసరించి హిందూదేశము స్వేచ్ఛను సంపాదించుచో, ప్రపంచస్వేచ్ఛ వెంటనే చేకూరు" నని సూచించిరి. గాంధీమహాత్మునిపద్ధతులు సాకుచిత మగు జాతీయత నాధారపరచుకొని ప్రపంచసాభాగ్యమును గమనించుట లేదని అక్షేపణ జేయువారు వైవాక్యములను గుర్తించుట శ్రేయస్కరము.

మెసోపొటేమియా మహామృతీయ దేవాలయములు:— వీనివై విదేశీయులు తుపాకులు కాల్చిరను వార్త కల్పితము. నేను స్వయముగా కనుగొంటిని. వాశీఫీ అమరపులో హంతకులు దాగినగా సేనలు దానిని ముట్టడించెను. వారిని వచ్చుగించగానే ముట్టడింపబడిరి గాని దేవాలయముల కేమియు నష్టము కలుగలేదని మహాగాంధీ నశాబు మూసీరిసానాపీఠము రుహదేగాద కరహానండి కోర్టుకు వచ్చి తంతి సంపిరి.

చీరాలమ్యునిసిపాలిటీ

ప్రతిష్ఠా, న్యాయమా?

చారిత్రకవిషయముల కొంతవరకు ప్రభుత్వమువారిలోప మనవలన, కొంతవరకు పాలికుల ఆవేశమువలనను జరుగుచుండును. చెన్నరాజధానిలోని చీరాలమ్యునిసిపాలిటీ విషయము యీతర్యమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. ఈ చీరాల గ్రామము సముద్రమునకు షూడుమైల్లదూరములో నున్నది. మురుగునీటి కాల్యలక్ష్యకలేదు. నీటికి కొరతలేదు. ఉష్ణతవిద్య పనిలేదు. జనసంఖ్య 15 వేలు. వాలో చాలమంది సాలీలు. మ్యునిసిపలు సౌఖ్యమును భరింపజాలరు. ఏవో రోడ్డువిషయములకి సంకల్పమునకు కలెక్టరుతో సరిబోపుయూనియనుండిఁ చాలుననాడారు. అట్టికొరి వీరివై నొక మ్యునిసిపాలిటీ మోపబడెను. అందువలన మొదటి వర్షిరములోనే పన్నులు రెడ వేలు ఆయెను. ఇంతియ కాక సాలీలు తమ నేతపని, అద్దకంపనిన్ని మ్యునిసిపలు తిప్పలు లేకుండ టుక్కడబడిలే అక్కడ జేసికొనుటకు వీలులేకుండ అటంకము గలిగెను. ప్రజలు మ్యునిసిపాలిటీ వద్దని యెన్నియో ఆక్షేపణల జేసిరి. తుట్టుకుదకు ఊరునిదచి, ఊరుబయలున నివసించుటకు కొందఱును యితరగ్రామములకు కొంతదూరము వెళ్లి పోయిరి. వారివృత్తుల వదలుకొనిరి. మనోవ్యధ బొందిరి. ఖనఃప్రముఖుడిరి. ఎండ, గాలి, వానకష్టములపా లగుచున్నాకు. వెద్దవెద్ద యిండ్లన్నియు ను పాడై పోవుచున్నవి. చిన్న చిన్న చి బాగు చేయుక పోవుట చే కూలి పోవుచున్నది. గ్రామము శృంగారాజీకారమును దాల్చినది. కుక్కగాని, కాకిగాని యెచట గాన్నించదు.

స్థానిక స్వపరిపాలనకాభావంబుగారు తమ స్థానము నుండి ధీరత్వతో లేచి, జిల్లాబోర్డువారియొక్కయు, జిల్లా కలెక్టరుగారియొక్కయు సలహావైని మ్యునిసిపాలిటీ స్థాపింపబడెనని, మద్రాసు శాసనసభ్యులకు తెలియజేయుచున్నారు. అట్లేతే కావచ్చును. గ్రామమును వదిలిజేసిన పిదప చీరాలలోను ఆ జిల్లాలోను ప్రజాభీష్టము మెట్లున్నది? అవిషయమును మంత్రి గారు శాసనసభ్యులపై చెప్పుట యింకొందిరి. నిస్సంకమాముగ, నిరాకరణవాదియే, చీరాలలో పనిజేసెను. వారి నాయకుని జెయిలుకు పంపుట తరచు జ్ఞానముకమ్మకొద్దే కాబోలెని ప్రజలనుకొనుచున్నారు. నిరాకరణోద్యమ మేమో యెరుగని, అదియంటే అత్యుముఖేయని 15 వేలమంది పక్షివల జేసికొనుపజలను, గాంధీ యుద్ధ్యమములోనికి బాగుగ తేర్చి జేసి, మంత్రిగారు న్యాయమును గుట్టలపాల్సేసి ప్రతివ్వై వె నగులాడుచున్నారు. అసగా శాసనసభ్యులు 14500 మంది బ్రాహ్మణేతరులవై, విధించిన శిక్షను ఆమోదించుచున్నారని తెలుచున్నది. మిగిలిన 500 మంది బ్రెహ్మిగాళ్ల కేమి? కార్లక బ్రాహ్మణేతర న్యాయము ప్రకారము యీ లోకములోను ఆ లోకములోను గూడ మోక్షము లేదు. విషయము తెల్లు న్నపుడు, తమయద్యోగ నుండుటకు సర్వమును ధార వోసి, నెలకు 5 వేలరూపాయలు వచ్చిన చాలుననకొను శాసనసభ్యులకు న్యాయము గోచరించునా? మద్రాసుకాజ ధానిలో నాతకసంస్కరణప్రభుత్వము పగతో బనిజేయుచున్నది. ఈమంత్రిలనుండియు, సంస్కరణములనుండియు, భగవంతుడు సంరక్షించుగాక' యని ప్రజలు ప్రార్థించిన బాగుండును. ఉదార సంకుడుగు నిరంకుశాధికారి, బోధిమంత్రితో బోల్చిన, భగవత్స మానదని చెప్పవచ్చును.

తాము చెప్పుకొను కష్టములు న్యాయములేనవి కాకపోయినచో 15 వేల మంది జనము, లక్షలకొలది విలువ జేయు పిత్రార్థిత గృహములను తమ కండ్ల యెదుటనే పడిపోవునట్లు చూచుచు, నుదురాయని భావజీవిత మంటటను ప్రశ్న యువయింపు చున్నది. మంత్రి గారిచక్షుకు ప్రశ్నలైన మీయజాలరు. తప్పకయు నిరాకరణవాదివై జేయును. ఈ చీరాల పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు, యిల్లా తేకుండ, నిలువ నీడలేకుండ పడుకష్టములను దేశమంతటను జెప్పుకొను చున్నారు. ముఖ్యముగ చెన్నరాజధానిలో జెప్పుకొను చున్నారు. దీనిని చివరదాక చూత మేరుగునో యని పట్టుపట్టిన మంత్రిగారు, ప్రభుత్వమువై ద్వేషమును గలిగించిరి. ఆ ప్రభుత్వమునకు ఆ యన చీరాల పాదులు యిదివఱగా జేసిదానికంటె నెక్కుడు సేవజేయు నట. ఇట్టివిషయమును అంగిరింపజేయుచుని మేమువెల్లెగుడెను ప్రభువును గోరుచున్నాము. స్థానికప్రభుత్వములు తమచేత వై నంతవరకు నిరాకరణోద్యమము పెంపొందుకారణముల తొలగింపవలసినదిగ, యిండియాప్రభుత్వము వారొకసమ్మెలరులో కోరియుండిరి. ఒక్కలముగిటుతో మంత్రిగారు మ్యునిసిపాలిటీని కొట్టివేసి, ప్రజలను గృహప్రవేశ మగునటుల జేయగలరు. మంత్రి యిటుల జేయలేకున్నచో శాసనసభ ఆగిపోయి మంత్రిలు నూరిపోవలసిన కాలము వచ్చినదని చెప్పవలయును. (సిండ్ అబ్దుల్లా)

ఆనందయోధులు

పంజాబులో కఠినచర్యలు.

సభానిరోధక శాసనాతిక్రమణము

సభ జనపక్షాదు దని ఆజ్ఞాపించగా ఆయాజ్ఞ నుల్లంఘించి సభకు జరిపి ప్రజల నాప్రాచారములను చేయవలెనని యుపన్యాస మిచ్చినందులకు సభారు బహదరు సభారు మహా తిలుసింగు గారిపై అత్యుత్తర సభమున చేయబడిన కేసు. 30 వ తేదీని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారణ జరిగెను. కేసుక మతసభలో నుపన్యాసించితిని. మతసభలో ప్రభుత్వమువారు. కల్పించు కొనగూడదు. కల్పించుకొనిన నే నట్టి ఆజ్ఞ నుల్లంఘించెదను. నే నై హిక ప్రభుత్వము కంటే నా గురువును దైవమును హెచ్చుగా గౌరవింతును. ఇట్టి ఆజ్ఞ లనవలసిన పదిహారులైన నుల్లంఘించును. అత్యుత్తరను మండలమున గురుద్యారా సంఘమువారు కావించిన సభల కన్నిటికిని నేనే బాధ్యుడను. నేను జబ్బుగా నడుచుటచే డిప్టీ కమిషనరు మున్నగు యుద్వ్యోగముల చెప్ప విషయములను ఖండించి ఏదైన దురభిప్రాయములు కలిగిన వానిని పోగొట్టుదని నేను నిష్కర్షగా నాజ్ఞాపించితిని. సంఘకార్యదర్శి నగుటచే నేనట్లు కాజేతిని. దొరతమువారు తాళములను తీసికొనట మిక్కిలి ఆనమానకరమును నుతని రా క రణ ము నగుట చే నటులచేయుట ప్రధానకార్యనిర్వాహకడ వన నాముఖ్యవిధి. అటువలెనాలో జరిగిన సభలో కొందరిని పట్టుకొనినది తెలియగానే ఆనంద యోధుల కొనసాగించుటకు శిరోమణిగురుద్యారా ప్రబంధక సంఘాధ్యక్షుడగు నేనును మరికొందరుసభ్యులు నచటికి వెళ్లితిమి. మావారు తమకుగల హక్కు ప్రకారము మతసభకు జరుపుచుండ గా వారిని పట్టుకొనట అ కమము గాన దాని నాజేపించుటకు సభచేయుటకు మేము వెళ్ళుచున్నాము. గాన మమ్మువచ్చి పట్టు కొనుడని దాలో నేను డిప్టీ కమిషనరుకు తంతివార్త నుపితిని. ఆయనకొన్ని సభా నిరోధక శాసనము శాధారముచేసికొని ఘానభలను జరుగుతుండ చేయుటయు తాళములనుగూర్చి తాను చే దుగసభచేయుటయును అత్యుచము అనియుద్దాయించెను. పిమ్మట పోలీసుయుద్వ్యోగములను తీర్చిమిచ్చిరి. ముద్రాయి యుపన్యాసము దొరకత్తము కూడియున్నదని చెప్పిరి. ఈ కేసు యా నెంబ 2 వ తేదీని వాయిదా నేయబడినది.

జేలేంద్రులు బెనర్ గారిని పట్టుకొనుట

కలకత్తానగరమున అసహాయవాద ముచేసిద్ధ నాయకులగు ప్రొఫెసరు జేలేంద్రులు బెనర్ గారు రాజ్ ధోవా కర మగు నుపన్యాస మిచ్చిరి కలకత్తా ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుల వారంటు ప్రకారము వారి రాంభూయభూటు మండిక మున 30 వ తేదీ సాయంత్రము వారిని పట్టుకొనిరి. 1 వ తేదీని విచారణ జరిగినది. జేలేంద్ర గారికి కలకత్తాలో నిచ్చిన యుపన్యాసములపైన కేసుచేయబడినది. ఆగష్టు 21 వ తేదీని జరిగిన సభలో కలకత్తా కార్మిక్రమమువారు యువరాజు గారికి సన్మానపత్రము నియ్యదలచుట ఆ క్రమ ము ను వెళ్ళి గా రాంధర్షమ నుపన్యాసించిరి. నవంబరు 16 వ తేదీని వారతాళముగూర్చి వంగభాషలో నుపన్యాసించిరి. అని ప్రభుత్వ న్యాయవాది తేలివెను. కొందరు సాక్షులను విచారించిరి. 2 వ తేదీని తిరిగి విచారణ జరుగును. తాను స్టేటుమెంటునిచ్చుటకు నక్కలు కాకలెనని బెనర్ గారుతోరగా మేజిస్ట్రేటు ఆనుమతిం చెను. ఆయనకు స్నేహితులతో నాలోచించుటకు బెనర్ గా గనుమతి కోరుగా ఆందులకుగూడ ననుమతంపబడినది.

ఆసాములో కఠినచర్యలు

బాల్కన్యులు భూకనవాదోలిగాగల్గెను ఆసామురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులను పలువురను 30 వ తేదీని పట్టుకొనిరి.

బెంగుళూరులో హారతాళము

30 వ తేదీని జరిగిన విచారణలో 17 వ తేదీని దుకాణములు మూయవలెనని చర్యలను నిర్బంధించినట్లు సాక్షులు 12 రిని గుర్తించినందున వారిపై సేరస్థాపన చేయబడినది. ముద్రాయిలలో చాలమంది వాదించలేదు. ఫిర్యావీలపతమున చాలమంది సాక్షుమిచ్చిరి. ప్రభుత్వన్యాయవాది న్యాయవాదాయణావుగాను కేసును ప్రారంభించిరి.

యానం బృహత్ మహమ్మదీయసభ

ఆనాచదాబాదులో జరుగు యానద్యారత మహమ్మదసభకు మోలానా హసనతు మోహనీగా రధ్యక్షులు గా బాంబులపడిరి. మోహల అల్లరులనుగూర్చి సాకల్యముగా రించుటకు గూడ సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

స్థానిక వార్తలు

నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము:—ఈ సంఘకార్య సందర్భమున 4 వ తేదీ ఆదివారమునయం 8 1/2 గంటలకు చాకల పేటలో కట్టాడు కేంటరులో బ్రహ్మానందస్వామిగారు పోలీసుముగూర్చి యుపన్యాసించెదరు.

ప్రజలకు హెచ్చరిక:—నవరాసులో పుదుచ్చాక ము చెల్లెల్లియూరుకో వెలిథిల్లిగొని హిందూపర్వ నెంటుపం దులిమిపెడుసంఘము ప్రభుత్వమువారి యనుమతికొందకయే 2 కొక్కరూపాయి లాటరీ ప్రారంభించిరి. అందుచే ప్రజలు ఆ లాటరీ చీట్లను కొనగూడకన ప్రభుత్వమువారు హెచ్చరించుచున్నారు.

ప్రభుత్వప్రకటనము:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారును ఫ్రెంచి ప్రభుత్వమువారును యానుధ్య చేసికొన్న యెడంబడిక వలన బ్రిటిషువారు ఫ్రెంచివారును యిండియానుండి ఫ్రాన్సుకును బ్రిటిషుదీవులకును వెళ్ళువారులకు ఫ్రెంచిబ్రిటిషు ప్యాస్పోర్టుకు సరేము లక్కరలేదు. ఫ్రెంచి జాతీయవారులు ఇండియాకు రావలయున్న కావలసిన ప్యాస్పోర్టు ఆగత్యము లేనియును యందువలన మార్పుజేదవు.

అంగవికలులైన సిపాయీలపిల్లలు:—యధములో చచ్చిపోయినట్లయు అంగవికలులైనట్లయు, సిపాయీల పిల్లలకు ఉచితముగ విద్య నొసంగవలయు నని పల్లివమ్మ నేజి మెంటుకింద నున్న కళాశాలాధికారులను కోరుచున్నారు. ప్రభుత్వసహాయము బొందు పాఠశాలలవారుగూడ ఉచితము గ విద్యని నువలయును. వారిజేతునుచుకు ప్రభుత్వమువారు గాంటులో కళియిచ్చెదరు.

ఒక మరణము:—నిమ్మ మధ్యాహ్నము రెండు గంటలకు తిరుతిక్కేటి బీబీయెడ్డున నొక శవము గొట్టుకొనిన చెన్ను. ఆచచ్చిపోయింది మద్రాసు మెడికలు కాలేజీలోని పైసలు యల్. యం. యన్, విద్యార్థియగు లక్ష్మణరావు సింగు ఆట. ఆయన విక్టోరియా హాస్టెలులో నుండువాడు. మొన్న రాత్రి 8-30 గంటలకు మెలాపురు వెళ్ళెదనని చెప్పి బయలుదేరి న్నట్లేట. తెల్లవారు నెప్పటికి యీనంగతి జరిగెను. ఆయన నముద్రములో బడుటకు కారణ మేమో తెలియదు.

పంచాయతీ కమిటీలు:—మదరాసు గ్రామసంచాయితీ కమిటీయింద నిబంధన తేర్పులనుటకు స్పీకిందివా రాక సంఘముగా నియమించబడిరి. రా. బ. సి. వి. ఎస్. నాసింహ రాజుగారు (అధ్యక్షులు) 2 డి. కవశంకరంపిల్లగారు 3 డి. ఎన్. కనకానంపిల్ల 4 డి. ఎ. రామయ్యగారు 5 డి. ఎస్. కృష్ణరావు పంతులు 6 డి. బి. వి. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు 7 డి. గి. 8 ఎ.క. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు 8 డి. క. ఆరుజాచల అయ్యంగారు కార్యదర్శిగ నుండురు. ఈ సంఘమువారు ఫోర్టు నెంటుబాల్కీటలో సమాజేత మగుదురు. తేడులు తిరువాత నిర్ణయింపబడును. 1922 సం. జనవరి 15 వ తేదీలోగా నివేదిక నంపవలెను.

కుంభకోణం మహామఖోభోదనము:—కుంభకోణం ముగిసిపలు చెక్కునగారు అయిటజరిగెడి మహామఖోభోదనమునుగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి నివేదికము సంపిరి. జానివై ప్రభు

అమామదాబాదా మ్యునిసిపాలిటీ

లోకమాన్యుని శిలావిగ్రహము మ్యునిసిపలంలోటలో లోకమాన్యుని శిలావిగ్రహమును నెలకొల్పుటకు మ్యునిసిపాలిటీవారు 500 రూపాయలను కృయపరుచుటకు తీర్మానించిరి. ఇట్టికృయమునకు చట్టమునం దెచటను నేర్పాటులేదు. ఇది పజలాసంగు సన్మానము, విందు ప్రదర్శనము మున్నగువానిలో చేగదని కలెక్టరు ఆజేపించెను. ప్రజలవలన చందాలను వసూలుచేసి విగ్రహమును నెలకొల్పుటకు నని కొందరు సభ్యులు నూచింపగా హెచ్చుచుండి ఆందుల కం గిరింపలేదు. 1909 లో ఒక్కోరినూ మహారాణి శిలావిగ్రహమును ప్రభుత్వమువారి అనుమతి లేకుండనేర్పిసంఘమువారు నెలకొల్పిరిగాని దీనికిగూడ ప్రభుత్వమువారి ఆనుమతి ఆనవసరము గాన కార్యనిర్వాహకసంఘమువారు 2 వ ప్రారంభించవలె నని తీర్మాన ముమోదింపబడినది.

త్వమువారు త్తరుచిచ్చును, ఉత్సవసమయమున నేరమును, ములు, శోగములు, జరుగుతుండుటకు కారణము పోలిక బాగుగనుండి ఆరోగ్యపద్ధతుల నేర్పాటు జేయుటకులన నా ఆనయమున నెంతయు పరిశ్రమ జేర్చుకొనినాటికి క! నరు మున్నగు ఉద్వ్యోగులనైన మెచ్చుకొనుము, తెలివ్యా నలు ఆఫీసురుగారును డాక్టరు మాత్యూగారు మిగుల ప! రనియు, నరికొందరు అధికారికరులు సహాయము జేరిరి. యిందులకయిన భర్తులగూర్చిన నివేదికము వేరుగ సంపనయు దెలిపి.

విశ్వకర్మలపేర్లు:—ప్రభుత్వప్రకటనము—దక్షిణహిందూస్థానములోని విశ్వకర్మబాలికలవారు చేసిన సభలలో తమ బ వారిపేర్లకు 'అనార' అని గాకుండ 'అచారి' యని జేర్చున ప్రభుత్వమువారిని గోరుచు తీర్మానముల జేసియుండిరి. ఆక్టరు 14 వ తేదీ కాననసభలో గూడ నీవిషయమై యొకతీర్మానముమోదింపబడినది. అప్పుడు ప్రభుత్వమువారిలో జరుపు న! రప్రత్యుత్తరములలో నే పేరు నెట్లువ్రాసిన ప్రభుత్వమువారు : ప్లే వ్రాసెదనని హామీ యాయబడినది. దాని ననుసరించి, ఆజావారు తమపేర్ల నేవిధమున వ్రాసికొనెదరో అట్లేప్రభుత్వము వారుగూడ వ్రాసికొనెదరు. ఇందుకు దగ్గిలు 2, 2. నెం 859 కలిపి 26 మే 1913 లోని టర్నర్ల సవరింపబడెను.

మద్రాసు కార్మిక్రమ

శ్రీ సభ్యులు మద్రాసు కార్మిక్రమములో నొక భారత శ్రీని సభ్యు రాజుగ నియమింపుమని ప్రభుత్వమువారిని కోరుట కొకతీర్మానము కార్మిక్రమను అధ్యక్షులకు పంపబడినది మాకు తెలియుచున్నది. శ్రీలు యెన్ని కలలో పోటునిచ్చు సభికామన్నను, సి డిముగినిపలుచట్టము ప్రకారము శ్రీలను సభ్యులుగ నెన్నుకొనుటకు వీలులేదు. కాని శ్రీని నియమింపగూడదనియ్యము లేదు. కాన ప్రభుత్వమువారి సమయమును మార్గని ఫలితి మీ యవచ్చును. ఇప్పుడు కార్మిక్రమమువారు సమర్థుల నిచ్చిలేని, ప్రభుత్వమువారు తప్పుక యెవరినెని శ్రీని నియమించెదరు. అప్పుడు శ్రీ సభ్యు రా లు గ నుండుట వలన నెంతలా మో తెలియగలదు. యం. డి. జేవదాసుగారు హైకోర్టుజడ్జి యగుటచే యిప్పుడొక భాగిగూడ వచ్చినది. ఇక అధ్యక్షులు లేరన్నచో పేర్లన్నియు జెప్పటసాదిగాదుగాని ముప్పైగా యన్ గారి సతీమణి చి. యే (కాంటన్) నానుమును అందలును అంగీకరింపవచ్చును. ఆయన బ్రహ్మకుతాళం చిని. దక్షిణకన్నడ జిల్లావాస్తవ్యురాలు. దయామయత్రేయసుకును, ప్రజాసానుభూతినిచ్చి, శ్రీనిగొనినది. అట్టి వాతావరణములో గామె పెండ్లిమి అన్ని బాతులవారికిని శ్రీలకు ప్రతిరోధిగ నుండ నలవాట నాలోచించుటకు సమయము మించిపోలేదని విశ్వసింపుచుచున్నాము. (డెయిలీమెసేజర్స్(వెన్ను)

ఇన్ ఫ్లెమెంజా టీకాలు:—కింగు ఇన్ఫ్ల్యూజులు దైద క్కరుగా రుచితముగా ఇన్ ఫ్లెమెంజా రాకుండ జేయుటకు టీకా మందు నుచితముగ సరఫరా జేసెదనని ప్రభుత్వమువారికి తెలిపి ప్రభుత్వమువారు రందులకు సమ్మతించిరి. స్థానికసంఘములకును, ప్రత్యేక వైద్యకృత్రి నొనర్చువారలకును ఇది ఈయబడును. కింగు ఇన్ఫ్ల్యూజులు దైద క్కరుగా రుచితముగా రోచిన ప్రత్యేక వైద్యకృత్రి నొనర్చు వారలకును స్థానికసంఘములకు నుచితముగ సరఫరా జేయును. సరియగు యర్హతగలవారికి యాయవలెను. ఈ వా ధ్యత దైద క్కరుగారియందే యుండెను. దరఖాస్తులు కర్తను జేనరలుగారిచే కాని ఆరోగ్యాధికారిచే గాని సంకేతములు జేయబడక నక్కరలేదు.

పజీరుల దాడి:—ఈ సమాచారమును సర్ హెన్రీ డాబ్బుగారు తెలుపగానే అప్పుడు దొరతనమువారు పజీరుల చర్యను నిరసించి విచారించుట కొక యుద్వ్యోగిని సరిహద్దుకు పంపిరి. పజీరుల పోరులో యద్దరు బ్రిటిషు యుద్వ్యోగులను 89 గురు భారతీయులను చనిపోయిరి. 10 మందికి గాయములు తగిలెను. 20 మందిని పజీరులు తీసుకొని పోయిరి. వారిలో 17 గురిని మరల వదలివేసిరి. వారు బాంబులను వచ్చుచున్నారు.

గతనెల 19 తేదీని బొబ్బిలిరాజుగారి కళ్యాణమునకో త్వనను అతిభిభవముగ జరుపబడి. బహిష్ బాధల లక్షకుల కుభముచూర్తమునకు విచ్చేసిరి. ఆటలు, పాటలు, సంభజ్జనాలు, అలంకారము లన్నియు ఏలూటును లేకగ

రాజప్రతినిధిగారి ఉపన్యాసము.

ధిల్లీ మహమ్మదీయసంఘపు రాయబారము.

తురుష్క సమస్య.

ధిల్లీ, నవంబరు 30:— రాజప్రతినిధిమండలిములో ఈ తిను మహమ్మదీయ రిడింగు ప్రభువుగారు ధిల్లీ మహమ్మదీయ సంఘపు రాయబారమును ఆహ్వానించిరి. వా రొక సన్మానపుత్ర పత్రముగా జెక్కబడిన తంతపు వెట్టలో బెట్టి రాజప్రతినిధికి మర్పించిరి. భానుబహదూరు ప్రెసాద మహమ్మదు హు సేనుభాను, సాహెబ్జీ మహమ్మదురాఫీ, హాజీనూరు అహమ్మదు, నర్సేజాబ్ మహమ్మదు, హాహేబ్జాదా మహమ్మదు సా, హాహేబ్జాదా ఫర్వంబజమ్మాయి, మీర్జాసురాజుద్దీన్ అహమ్మదు భాను మన్నగ ప్రముఖులు 23మంది రాజప్రతినిధిని సందర్శించుట కరుణించిరి. మీర్జా ఇబ్రాహీం హుసేనుగారు స్వాగత పత్రము నీట్లు చదివిరి:—

ప్రభువుగారి వివరముభావము:— మీరును, మీ సతీ లిలక మగు రిడింగు ప్రభువుగారికిని మేము హృదయపూర్వకముగ స్వాగత మర్పించుచున్నాము గాని తుర్కీ సంధిపరతుల విషయమై భారత దేశమందలి మహమ్మదీయపాలితుల మనములు కల వరకు మున్నట్లు మానవములగుడ అంతాశపమున్న సమాచారమును గోప్యముగా నుంచుటయు. 1920 మే నెలలో అసాధికరము ప్రకటించబడిన తుర్కీ సామ్రాజ్యవివాదమున కేర్పరచ బడిన తిను మరలుమహమ్మదీయ ప్రపంచ మందంతటను తీవ్రమగు సంతాపమును, ఆకాభంగమును కలిగించెను. ఇన్ని మానవములు గడచిపోయినను, అసంతాపము, ఆకాభంగములయొక్క తీవ్ర ప్రభావము తగ్గలేదు. కాలముగడచిపోవుకొద్ది, తుర్కీ సామ్రాజ్యధ్వంసమునకు గావించబడిన అత్యధుర మైనవిన్నట్లు, ఇస్లాంపుణ్య తేత్రములమీద కాల్పాగోష్ఠితమగు తుర్కీ-కుర్దాన పోగొట్టుకొనుటయు, భారతమహమ్మదీయులకు స్పష్టముగా గోచరమగుచున్నది. అయిఖము, ఆ ఆకాభంగము అనునవిను బలపడి, హెచ్చిపోవుచున్నవి. మే మిప్పుడు తురుష్క సంధిపుత్రమును, సంధిపరతులనుగురించి చర్చింపబూనలేదు. ఇందునుగురించి మహమ్మదీయ రాయబారము లనేకము తీవ్రత పూర్వము భారత దేశము లో మెల్ల మెల్లము స్పష్ట ప్రభువుగావితోను, మీ లోను, పాకిస్తాను సంధి పత్రములకు మిల్లమందలివారితోను ఆంగ్ల సామ్రాజ్య ప్రధాన మంత్రితోను, భారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శితోను సంభాషించి యుండెను. కాంస్టాంటినోపిలు నగరమునై అంతర్జాతీయ అధికార ముండుట, స్పష్టా త్రేసుదేశములను గ్రీకుల కిచ్చి దానము చేయుట, నుల్లానుగాకి మహమ్మదీయపుణ్యతేత్రములమీద తర్వాగ్యముండిన కాల్ఫ్ అధికారమును తొలగించుట ఈ కృత్యములు న్యాయసిద్ధాంతానికేమి కేవలము అన్యాయముగా నుండుటయే గాక ఆంగ్ల సామ్రాజ్యతేమనకు భంగమును కలిగించుచున్నది.

ఈ ప్రధానవిషయమై నుపసద్ధి లగు మెల్లమెల్లము ప్రభువు గారే మి, మీ రే మి, భారత ప్రభుత్వ వేష్టా భారత మహమ్మదీయ లక ప్రతిస్థితిని నిర్భిప్రాయమును ఆంగ్లమంత్రివర్గమునకు ఘటాపథముగా జేయుటకు చేసిన మహాప్రయత్నములను మేము ముజుబురుగా గాని ఈ ప్రయత్నములు మా ఆధ్యాత్మిక సంతాపమును ఇను మందైనను తగ్గించజాలవు. మా కలవరమును తొలగింపజాలవు. సంధిపుత్రము ప్రకటించబడిన మిక్కిట గూడ ఆంగ్ల దేశమందు కొన్ని తాత్కాలికావస్థలములందు గూడ పలకబడిన కేవల హక్కులు ఈ మాసంతాపమును, ఆకాభంగమును హెచ్చు చేసినవి. నేన్ని హితప్రాచ్యదేశముల రాజీయపరిస్థితులు కొంచెము మారిపోవుటచేతను, విరోహ మహాసంగ్రామములో భారత మహమ్మదీయ పాలితులు అత్యంత రాజభక్తితో ఆంగ్ల సామ్రాజ్యముపై నవలించితి కేతవుల అపజయమునకు తోడ్పడుటచేతను, వారిమీదను భారత ప్రభుత్వమువారు పడే పడే సానుభూతితో శిఫారసులనుబంపుచుండటచేతను మహమ్మదీయకోరికల ననుసరించి సంధిపరతులకాత్మ్యము కొంతవరకు తగ్గించబడుననిమేము గంపంతలతో నెనురుమానుచుంటిమి. ఆతలు ఆతలుగా నేయున్నది. ఆంగ్ల దేశము తురుష్కలయందు దైర్యములిగియున్నట్లు మహమ్మదీయరాజ్యములలో దృఢమగు పృథ్విముగలగ్న, సంధిపరతులను మార్పుటకు ఆంగ్లేయు లిష్టపడరు అని మహమ్మదీయప్రపంచాభిప్రాయము గాన ఈదురభిప్రాయములను యాచుమాపుట మీరు రితేత్రచేయక ఒక ప్రకటనను గావించవలెను.

విరోహ కేంద్రరాజ్యముల అపజయమునకు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యము ప్రధానకారణ మని ప్రపంచమంతయు గుర్తించి నది. ఇందువలన ఆంగ్ల సామ్రాజ్యము మిల్లమందలివా రివధలలో విశేషము పలుకుబడిగలది, ఆంగ్ల మంత్రివర్గము వారివృద్ధిని యెడల సన్నిహితప్రాచ్యదేశముల సమస్యను సంత్రిష్టికరముగ పరిష్కరింపజేయుగల రని మహమ్మదీయదేశముల దృఢవిశ్వాసము. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యపు యోగ తేమములకోసము ఈ సమస్యను అతిశ్రద్ధుముగ సంత్రిష్టికరముగ పరిష్కరింపవలె నని మేము వేడుచు న్నాము. మేము, భారత మహమ్మదీయులు అనేకపర్యాయములు నూచించిన ప్రకారము ఈ సందేహములను మార్పించివేయుటకు మీరింకొక పర్యాయము గట్టిగా బ్రయత్నింపవలెనని మేము ప్రార్థించుచున్నాము. ఆంగ్ల దేశమందు మీమాట కాతేపలలేదు, ఆటంకములేదు. మీ ప్రయత్నము జవాబుదముగా నుండకతప్పదు. మీరింతమాత్రము విజయము గాంచినయెడల, సామ్రాజ్యముని మహమ్మదీయ పాలితులందరు కోట్లమంది మీయందు కాశ్వతకృతజ్ఞులు గలిగియుండురు అని మేము రూఢిగా చాటుచున్నాము. ఇస్లాం మతమునకు రిడింగు ప్రభువుగారు నిజమైనమిత్రు లని పరిగణింపబడుదురు.

కాబూలు సంధి ఇరు పక్షములవారికిని విజయముతో ముగిసినది గాన మేము రిడింగు ప్రభువుగారిని అభినందించుచున్నాము. ఆంగ్ల దేశమునకును, అష్టనిస్థానమునకును కుదిరిన ఈ సంధి ఆసియా విరోహ భండములందు ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకును, ముస్లిము రాజ్యములకును సహకారమును, సహజ మైతిని కుడుర్చుటకు ప్రథమ సోపాన మని మేము నమ్మెదము.

రాజప్రతినిధిగారి ప్రత్యుత్తరము

రాజప్రతినిధిగారు ధిల్లీ మహమ్మదీయరాయబారమున కీట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి

నాకును, రిడింగుప్రభుకిని ధిల్లీకి రమ్మని మీరు హృదయ పూర్వకముగ స్వాగతమిచ్చినందుల నేకకందములు. నేవర్స సంధిపరతులను గురించి మీ అభిప్రాయములను వినుట ఈ కాలము కలిగినందులకు నాకు చాలసంతోషముగ నున్నది. నేను భారతదేశములో నడుగు చెట్టినతేజమునుండి ఈసంధిపరతులను గురించి భారతమహమ్మదీయులకు గల తీవ్రమగు ఆగ్రహవేషమును నేను గమనించుచుంటిని.

నాకేవలకాగానే నేనీ ప్రధానవిషయమునుగురించి భారత రాజ్యాంగకార్యదర్శితో అన్ని వివరములను విశదముగను, అతి దీర్ఘముగను, చర్చించితిని. మాంటాగుగారు భారతమహమ్మదీయులకు ప్రయత్నించు, విశ్వాసముతో సహాయపరుచుండువాడు. మహమ్మదీయ భారతదేశము నకు సహాయము చేయుటకు మెల్లమెల్లముగా చేసిన గొప్ప యత్నములన్నిటిని గురించి నేను వినియుంటిని. నేను మీదేశమునకు వచ్చిపట్టించితిని ఈ విషయమును భావకముచుకొన్నాను నేనును, నాప్రభుత్వమువారును సర్వకాల సర్వాంధ్రులందును మీ ఉద్దేశములను నిర్భిప్రాయములను ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునకు జేయుచుంటిమి. తమతమమునకు ఘోషగు అన్యాయము కలిగినదని మనోవాక్యానుకర్తయులందు త్రికణము దిగా నమ్మి ఆకీకును తొలగించుటకు యత్నించు మహాపురుషులందఱు పలువురు సానుభూతి గలవరచక తప్పదు. న్యాయసిద్ధి లగు ఆంగ్లేయజాతివా రెప్పుడు ఈసానుభూతికి వెనుకకు దియలేదు.

ఈసంవత్సరాంధమున భారతమహమ్మదీయరాయబారులు ఆంగ్ల దేశమునకు ధిల్లీ లంచునుగరములో ప్రధానమంత్రితో సంభాషించి వచ్చిరి. లండన్ శిఫారి తీర్మానములగుడ అంగీకరించబడిన. మీకోరికలన్నియు ఫలితకరమయ్యెను. మహమ్మదీయ గుర్తీ-సంధి కాత్మ్యమును కొంత దృఢపె నని అంగీకరించక తప్పదు. ముగవ్వచ్చుకాత్మను, గ్రీకు, తుర్కీ-దేశములకు యుద్ధము ప్రారంభించెను. ఇప్పటికిని ఆలోచింపజేయుటకు సంధి కుదురలేదు. తుర్కీ విరోహమహాసంగ్రామములో ప్రవేశించుట చేత ఈ కష్టములన్నియు, సంప్రాప్తమయ్యె నని ప్రకృత మంద వి తర్కించి నిష్ప్రయోజనము గాన నే నాపజయమునుగురించి ముచ్చటించెను. తురుష్క సంధిపరతులను మార్పుపప్పుడు, భారతమహమ్మదీయులు తమ అభిప్రాయములను సరకుచేయవలసినదని, అతేమింపనయ్యుటగా ని భారతమహమ్మదీయులు విరోహమహాసంగ్రామములో జూపినరాజభక్తిని, సామ్రాజ్యవేషము నేనిచ్చుట జూపింపను. తురుష్క సంధిని గురించి భారతమహమ్మదీయులకు గలనిజాభిప్రాయమును ఆంగ్లమంత్రివర్గమునకు ఉన్నది ఉన్నట్లు జేయుటకు భారతప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించినారని మీరు ప్రశంసించుట నాకు సంత్రిష్టికరముగ నున్నది. మీ అభిప్రాయములను, మీ ఆసంతృప్తిని, మీ ఆకాభంగమును, మీ సంతాపమును

వినుచునిరావములేకుండ ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారికి సర్వదా జేలుపు మందలవినబాధ్యత నాకును, నాప్రభుత్వమునకును గలదను విషయము నాకుసంపూర్ణము జేరినదే. ఫలితమును బడయుటకు మేము కృషిసలుపవలయును. మాప్రయత్నములను మీరు గుర్తించుట మాకు ప్రోత్సాహమును కలుగజేయును. ఫలితము లేని మాప్రయత్నములు మీరేలాటిసంతోషమును, సంత్రిష్టిని కలిగింపజేరవని మీరు గమనించి నారు. అనేకసందర్భములలో నాలో ఇతరులు ఇట్లు సంభాషించియుండిరి. ఈ ఆకాభంగము యొక్క హాస్యమును నేను కనిపెట్టితిని. మీ ఆకాభంగమును చాచినాకు విశేషము జాలికురుచున్నది. నాకు క్షేమానుభ్యములున్నయెడల, మీకష్టములను యాచుమాపిండుచును భావి పరిణామస్థితిని గురించి నేను గోప్యముజెప్పజాలనరానన్న కాలములో ఎట్టిదిగిజయముకలుగునో నేనూహించజాలను.

నాకు ఈసందర్భమందు తోచినవిషయములను తొన్ని జిని మీకు చెప్పవలయుచున్నాను ఇంక పరిష్కరింపబడనలసిన చిహ్నులుగల అంతర్జాతీయసమస్యనుగురించి నేను ప్రపంచమందున్నాని మీరు గ్రహించియుండురు. ఈ పరిష్కార మందు నాకుగాని, నా ప్రభుత్వము వారికి గాని విశేషము అధికారముండజాలదు. మీ అభిప్రాయములను ఉద్దేశములను నేను తప్పక వారికి జేయుచుండును. భారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శి మీ అభిప్రాయములను ఆంగ్ల మంత్రివర్గములో బలపఱచును. ఆంగ్ల దేశముగూడ స్వయముగ ఈసమస్యను పరిష్కరింపజాలదు. ఇట్టిస్వాతంత్ర్యముండి యున్నయెడల, ఈసమస్య ఎన్నడో పరిష్కరింపబడి యుండును. తుర్కీ-గ్రీకుదేశములకు సంధి త్వలో కుదురవలయు నని ఆంగ్ల సామ్రాజ్యము గోరుచున్నది. ఈయుద్ధములో ఆంగ్లదేశము తటస్థముగా నున్నది. దుష్టుల కింపదంతులను మీరు సులభముగ విశ్వసించ రాదు. ఆంగ్ల దేశము త్వలో సంధిని కుదుర్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. గాని, ఆ ప్రయత్నములు విజయము గాంచలేదు. సంధిపరతులకు కుదుర్చుటకు సభి శీఘ్రముగ సమావేశమగును. మహమ్మదీయుల మతాభిప్రాయములను నుసరించి సంధి కుదురవచ్చును. కాంస్టాంటినోపిలుమీద అంతర్జాతీయ అధికారముండట, స్పష్టాత్రేసుదేశములను గ్రీకులకిచ్చివేయుట, నుల్లాను-కాలిఫ్ ముహ్మద్ కారమును గోల్పోవుట - నేవర్స సంధిలో ఈమాడు ప్రధానమైన రద్దు చేయవలెనని ఆ తేపించుటకు మీరు నేను నాదగ్గరకు వచ్చిట్లున్నది. ఈమాడు అంశములను గురించి నే నతిస్పష్టముగ చర్చింప నుద్దేశించెను. మీరు చెప్పిన దంతయు నేను, నాప్రభుత్వమును ఆంగ్ల రాజ్యమునకు శిఫారసు చేసి పంపెదము. ఈ మార్పులను చేయవలెనని నేనింతకు పూర్వమే శిఫారులను బంపియుంటిని. నాకు చేతనైనంతవరకు ఈ మార్పులకోసము నేను తొందరపెట్టుచుండును. లండను రాయబారమునకు ప్రధానమంత్రిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నందును, దాక్షిణ్య ఆస్సాగారికి భారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శి పంపించిరి. అంతివా వ్రాస్తాను కాంస్టాంటినోపిలుజైలుముమీద అంతర్జాతీయాధికారమును తొలగించివైచి, తుర్కీ-తేజుభావములకోరకు జలస ఫలము అంతర్జాతీయాధికారముకింద జేయుటకు నాయుద్దేశించినట్లు స్పష్టముగానుండెను. నుల్లానుగారికి ఇస్లాంపుణ్యతేత్రములమీద కాల్పాయధికార ముండకలయునను విషయమునుగూడ వారు గమనించిట్లు ఆపజుచున్నది. స్పష్టాత్రేసుదేశములనుగురించి మీరు చేసిన శిఫారులలో వర్తమముగాబోవు. మీరే ఆకాభంగము కలుగునట్లుగా నేవర్స సంధి మార్పులను. మీ రుచుకొన్నట్లు జరుగక పోవచ్చును. తొన్ని కష్టములనుగురించి నేను చెప్పినవరకు లేను. అది మీరే గోచరమగుచున్నది. ఫలితము జేయుచు, మహమ్మదీయుల లాభాపేక్షతో మీరు చాల కష్టపడుచున్నట్లు ఆ గరు గుర్తించుచున్నాను. మీరు నాప్రభుత్వముయొక్క సానుభూతిని బడఱుగి నారు.

భారతప్రభుత్వమువారు అనాదిగ చేయుచుండిన శిఫారసులవలన ఆంగ్ల ప్రభుత్వముయొక్క దృఢపుము కొంత మారక పోలేను. ఈ విషయమై కొందరు అతిమాదులు విప్లవకర మగు ఆందోళనమును ప్రారంభించి యుండెన పక్షమున, మోఘారసులు సంపూర్ణముగ అంగీకరించబడియుండును. అష్టనిస్థానముతో సంధి కుదిరినందుకు మీరు నన్ను అభినందించుట శ్లాఘనీయమే.

ఆరునానూరు దివానుకు విరుదుపత్రము:—తిరువా నూరు దివాను జి. రాఘవయ్యగారికి దివానుపాద్యు అవటి ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఆర్ వీరరాఘవయ్యగారికి రావుబహదూరు విరుచిచ్చిములను 80 వ తేదీని రెసిడెన్సీలో జరిగిన దర్బారులో రెసిడెంటుగారిచ్చి వారి నభినందించిరి. వారిద్దరును వందన ముల నర్పించిరి. చాలమంది దర్బారుకు వెళ్లిరి.

యువరాజుగమనము

ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

యువరాజుగారు 1922 సం॥ జనవరి 18 వ తేది యువ యువ మద్రాసు హాస్టల్ నొద్ద జన్మించుట. ఆస్థాన డిక్టేటరీ చీ వారాహ్మినింగడుదురు. గవర్నరుగారు, గవర్నరుగారిసతి, సోకానైన్యాధ్యక్షులు, మదరాసు ప్రధాన న్యాయమూర్తులు, మదరాసు బిషపు, ఆర్మీబిషపు ఎలన్, ప్రభుత్వ కృషినిర్వాహ కసభ్యులు, మంత్రులు, దక్షిణదేశ సైన్యాధిపతి, మదరాసు కాసన సభాసభ్యులు, హైకోర్టు న్యాయాధిపతులు, మలబారు స్పెషల్ లుకమిషనరు, ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి, సర్వేయింగులు, చీద రాసు జిల్లా కలెక్టరు, కమాండెంట్ ఆధికారి, రెలిజియస్ డిప్యూటీ లు, ప్రభుత్వ కార్యదర్శులు, ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల రాయబారి, ప్రధాన కార్యాల ఆధ్యక్షులు, మదరాసు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు, పోర్టు ట్రస్టు ఆధ్యక్షుడు, మదరాసు వర్తక సంఘాధ్యక్షుడు, దక్షిణ ఇండియా వర్తక సంఘాధ్యక్షుడు, మదరాసు ప్రేక్షకునియొక్క ఆధ్యక్షులు, మదరాసు మెరిపు గార్లు.

3 మదరాసు నందున్న విదేశ రాయబారులు గూడ నామయమునకు పంపియంపడెను (సార్వజనీన).

4 మదరాసు నందున్న సంస్థానాధిపతులను ఆర్కాటు రాజును ప్రభుత్వమువారిచే నాహ్మినింపబడిన జమిందార్లును గూడ హాస్టల్ నందు కావలెను.

రెజిస్ట్రేషన్ ఎన్ఫోర్స్ మెంట్ కమిషన్ లో మదరాసు ప్రతి నిధులును కానకసభాసభ్యులును, కమిషనరు, మదరాసు పుర పాలక సంఘసభ్యులు, పోర్టు ట్రస్టు, బోర్డు సభ్యులును గూడ విశ్లేషణపడెను.

వైవారికి దరఖాస్తులేకయే టిక్కెట్లు ఈయబడును. కుటుంబములలో రావలెనవి కోరికయెడల డిసెంబరు 12వ తేది లోగా ప్రభుత్వ పబ్లిక్ కాఫెకార్యదర్శికి దరఖాస్తు చేసికొనిన యేర్పాటు చేయబడును.

ఆసమయమున మదరాసులో నున్న సివిలు, నౌకా, సైని క, రాయలు ఇండియన్ వేరీసు యుద్ధ్యులందరును హాజరు కావలెను. 22 డిసెంబరులోగా ప్రభుత్వ పబ్లిక్ కాఫె ఆందరు కార్య దర్శికి దరఖాస్తు చేసికొనినయెడలవానికి టిక్కెట్లు ఇయ్యబడును. స్థానములుగూడ ప్రశ్నించబడును.

ప్రజలుగూడ నా మహోత్సవమునకు రావలెను. వారు డిసెంబరు 12 వ తేదిలోగా ప్రభుత్వ పబ్లిక్ కాఫె ఆందరు కార్య దర్శికి ప్రాసికినియెడల ఏలై సంతకము టిక్కెట్లు ఈయబడును. మొత్తము 5000 టిక్కెట్లు సరఫరా చేయబడును. కుటుంబములలో వచ్చుప్రజలను, ప్రభుత్వోద్యోగులును గూడ 12 డిసెంబరులోగా దరఖాస్తు సంపాదించవలెను. 2, 3, పేరాల లోని వారికి మాత్రమిదివర్తింపదు.

యువరాజుగారు జనవరిలో మద్రాసు వచ్చినపుడు యీ క్రింద తెలుపబడిన రోడ్లమీదుగ వెళ్లుదురు.

జనవరి 13 శుక్రవారం హాస్టల్ నుండి గవర్న మెంటు హాసుకు నార్త బీచ్ రోడ్డు వైశాలబారురోడ్డు బెంటిక్కు రోడ్డు వాలాబా బ్రిడ్జిమీదుగా హాంట్ రోడ్డు వెంట గవర్న మెంటు హాసుకు చేరెదరు.

గవర్న మెంటు హాసునుండి గిండికి వెళ్లునపుడు హాంట్ రోడ్డుమీదుగ గిండికి వెళ్లి తిరుగ వచ్చునపుడు, యెల్లిస్ పన్ను బ్రిడ్జి ఆడియారు బ్రిడ్జి రోడ్డు గ్రీన్ రోడ్డు సోతుబీచ్ రోడ్డు సెక్ థోము హై రోడ్డు సోతుబీచ్ రోడ్డు మీదుగా చీపాకు గేటులో నుండి గర్న మెంటు హాసు ప్రవేశించెదరు.

జనవరి 14 శనివారము గవర్న మెంటు హాసునుండి కాసనసభ మందిరమునకు హాంట్ రోడ్డు గవర్న మెంటు హాసు బ్రిడ్జి, వాలాబా బ్రిడ్జి, బెన్సింగు రోడ్డుమీదుగ సోతుబీచ్ రోడ్డుకు వెళ్లి క్రొత్త కాన్సిలు సోతు గేటులోగుండు కోటలో ప్రవేశించి నురల నాదారి నే వెళ్లెదరు.

గవర్న మెంటు హాసునుండి సె నేటు మండిరమునకు చీపా కు గేటుగుండు కెనాలు బ్రిడ్జిమీదుగ కె నేటు హాసుకు సోతు వెళ్లు గేటుగుండు వెళ్లి ఆదాము రోడ్డుమీదుగా, తిరిగి వెళ్లి ఆదాము గేటుగుండు ప్రవేశించెదరు.

గవర్న మెంటు హాసునుండి గిండికి హాంట్ రోడ్డు మీదుగ వెళ్లి అదేదారిని తిరిగి వచ్చెదరు.

జనవరి 15 ఆదివారము గవర్న మెంటు హాసునుండి కెఫీడలుకు హాంట్ రోడ్డుమీదుగ వెళ్లి అదేదారిని వచ్చెదరు.

జనవరి 16 సోమవారము గవర్న మెంటు హాసునుండి గిండికి హాంట్ రోడ్డుమీదుగ వెళ్లి, యెల్లిస్ పన్ను బ్రిడ్జిమీదుగ

అడయారు బ్రిడ్జి, గ్రీన్ రోడ్డు, పూను రోడ్డు, యాచే, రోడ్డు కెఫీడలు రోడ్డు, హాంట్ రోడ్డుమీదుగ తిరిగివచ్చెదరు.

జనవరి 17 శుక్రవారము గవర్న మెంటు హాసునుండి గిండికి హాంట్ రోడ్డుమీదుగ వెళ్లి ఆదామి నే తిరిగి వచ్చెదరు.

బెంగుళూరు వెళ్లుటకు హాంట్ రోడ్డు గవర్న మెంటు హాసు బ్రిడ్జిమీదుగ, వాలాబా బ్రిడ్జి, బెన్సింగు రోడ్డు, కెనాలు హాస్టిల్ రోడ్డుమీదుగ కెల్లటలు ప్రేవనుకు వెళ్లెదరు.

నర్ జే. సి. బోనుగారు

ఏం పరిశోధనాలయ చతుర్థ వార్షికోత్సవ సందర్భమున ఏరిటుల నడిచిరి. భిక్ష్యమున లీన్ మెయిన్స్ కవిత్వమున కనబట్టుటయే భారత విభాగోన్నతాశయము అది అంచనాలవలన పూనాలవలన సాధ్యపడదు. అనుగ్రహగుణము పరిశోధనా ఫలితములను పరిక్షించుట అవసరములనుండి బడసిన విజ్ఞాన మంతరింపలేదు. తాత్కాలికముగా నడగియున్నది. మరల సంపన్న దినమునతో తల చూపగలదు. నా ప్రయత్నమునకు క్రతికూలవాద మంతియును శమించిరి. మొదట నవత్వముగా కనబడినవిషయము నిదాన మున రూఢిగా తేలకమానదు. ఇప్పుడే పరిశోధనాలయమును ప్ర పంచమునందలి పరిశోధకు లందరును గుర్తించి గౌరవించుచున్నా రు. పరిశోధనలకు జగ్జీవి శ్రావణి భావలలో భాషాంతరీకరణములు కావలెనని వారు కోరిరి. బ్రిటిషు విమానములకు లిపిపరిశోధనాల యమునకు తంతిలేని తెలివీసాయంబ్రెసావగ్ని సంతమ యిండి యాకార్యాలయము ద్వారా పంపి వందనయు లైని బోసు గారు నడిచిరి.

కలకత్తా నగరరత్నక సంఘము

కలకత్తా నగరరత్నక సంఘసభ్యుల విశ్వకర్మములను గురించి అంగ్లో హిందవులసభలో 67. ప్రధాన కార్యదర్శి గారి ట్టువన్నునెచిరి. "కాంత్రికములను రక్షించుటయే మిముఖ్యమైన విద్యుత్ కర్మము. కలకత్తాలో లీన్ మెయిన్స్ నవగరించి మిరు పని చేయవలయును. మిరు ప్రత్యేకించుము, కర్తయందును. రై నెమ్మలవారు రివాల్వర్ ను వె.ట.బెట్టుకొని పోవచ్చును. ఆసా మాన్య ప్రత్యేక సందర్భములందు కప్ప, మిరు రివాల్వర్ ను ఉప యోగించరాదు. ఈ సంఘసభ్యులు ప్రత్యేక సమాహములుగ విభ జింపబడుదురు. ప్రతిసమాహమునకు ప్రత్యేక నాయకు డొక డుండును."

సభ కరువెంచినవా రందరు సంఘసభ్యులుగా కేయల యునని ఏకగ్రీవముగ డిక్లారేషనుడెను.

కావలెను
మా జగత్ ప్రసిద్ధిచెందిన ఫుష్టి నిన్ను
నట్టి నాదవచుంజరి మాత్రలన
విక్రయించుటకు కన్ వాసిర్లు, ఏకంట్లు
కావలెను.
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
27, చీనాబాగురోడ్డు, మదరాసు.

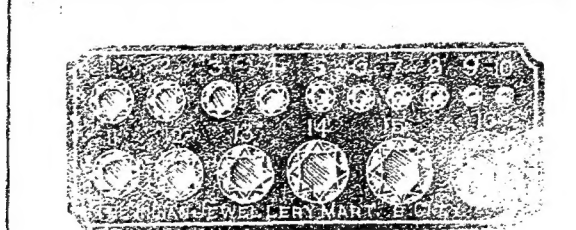

Table with 4 columns: No. 1, 2, 3, 4. Rows showing watch specifications and prices. Includes text like 'మొత్తము రూ॥ వుండే యుంట్లెమ్మన్ కుచ్చి కెంపున, క్రతనాణ పట్టకెంపుల నిండా తిక్కున వెలకు దొరకును.' and 'సరకు కొంచెముగా నున్నది, ఇంకొకటి నే వెల జూపి చేయబోవును. కాబట్టి బి.మి.నూనారు త్వరలో ఆర్డరు పంప వలయును.'

ఇండియన్ జ్యూవెలరీ మార్కెట్,
హాస్టల్ నెం 40, బెంగుళూరు సిటీ.

మదరాసు కార్పొరేషను

నో టీ సు (3270)

బుండిల్లు కావలెను

కార్పొరేషనువారి ఎడ్లకు 1921-వ సం॥ రం డిశంబరు (10-12-1921 మొదలు 10-1-1922) నెలకు కావలసిన 55,000 పౌనుల గోదా మ పొట్టు సప్లయచేయుటకు ధర కట్టిని ఈ క్రింద చేవ్రాలుచేయబడిన వారివలన ఈనెల 10-వ తేదీ మధ్యాహ్నం 3 గంటలవరకు అంగీకరించబడును. ప్రతి బుండిరును ఒక కవరులో అతికించి, కవరు పైన 'గోదామపొట్టు సప్లయ చేయుటకు బుండిరు' అని వ్రాసివ్రాసవలెను. మూడిరిలు పెద్ద తెల్ల సీసా బుడ్డలో వేసి, బాకుగా సీలుచేసి, బంపుచే, యూ 500 లు ధరకాత్తు కట్టవలెను. ఏ బుండిరుబాకుని ధర అంగీకరించబడునో అది 1921-వ డిశంబరునెల 10-వ తేది మొదలుకొని జనవరినెల 10-వ తేది లోగా కనువుల కాలల చీఫ్ సూపర్ టెండరు గారివలన, ఏయే తారీఖునందు ఎన్ని పౌనులు గోదామపొట్టు యివ్వవలెనని ఏర్పాటు చేయబడునో, వాటిని అంతయు సెంట్రల్ గ్రామ్ డిపో అయిన ట్రివెల్ యన్ బేసిక్ వద్ద, బిల్లియం కాలిమనందు డెలివరీ చేయుటకు బద్ధుడౌను.

జయ మొందిన బుండిరు బెవరెత్తుల ప్రకారము తాను నడచుకొనునట్లు బుండిరులు అంగీకరించిన 3 దినములలోవల బడంబడిక వ్రాసి యివ్వవలెను.

వాలటెకార్డు మెంటు } సి. సింగారి వేలు
మదరాసు కార్పొరేషన్ } మొదలియార్.
1-12-21 } వాలటెకార్డు.

నో టీ సు.

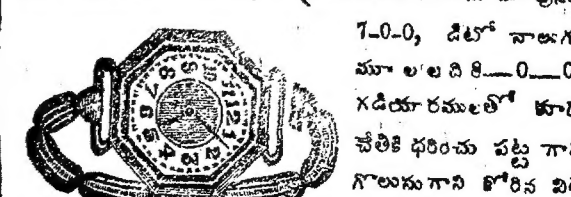
ఇకకంటాకుస్ అస్సెసీల సహాయముకొరకు ఏర్పరు క బ డి న

ఏజెంట్

42, రాయపేట్ట హై రోడ్, మైలాపూరు మద్రాసు

వై పన్నుకు సంబంధము కలిగినవారిలో ఎవరికైనను మా సహాయము కోరువారలకు డి ఫోము రియారు చేసి యిచ్చుటను, విధింపబడిన పన్ను జాబ్బిని ఆస్సెసికి తోచు నెడల ఆక్షేపణ లేక అట్టెక్షన్ పిటీషన్ వ్రాసియిచ్చుటకును అప్పీలు పిటీషన్, గవర్న మెంటు మెమోరియలు రియారుచేసి యిచ్చి కాలాతీతిము కాకమునపు దాఖలు కరియించుటయే కాక వారికి గల సంశయములను తీర్చి వారి వారి కనుల నడుగుంచి కీను పుచ్చుకొని, చట్టమును అనుసరించి పనుల ఆస్సెసీలను వెంశేర్చి యిప్పించెదను. (3127)

Table with 2 columns: Item description and Price. Rows include 'ఎల్క్రో బంగారు లోరములు 150 గజలు కట్టిన మేలు', 'రకపు లక్ష్మీరేఖము కలిగిన వడ్డ్యాణము 8-0-0', 'వ్రేంచి 1/2 కానులదండ రు 6', 'వ్రేంచి 1/2 కానులదండ రు 5', 'రెండుపేట గడియారము గొలుసు 1-8 రు 2-0-0', 'గజలు కట్టిన జడనాకరం 1-8 1-4-0', 'సిక్కిల్ గడియారము 6-4-0, రెండి గడియారము 9-0-0', 'డిటో మేటాకం 15-0-0, దాక్రలయందు గండిను చూపునది 7-0-0, డిటో నాకుగు మూలలది 8-0-0, గడియారములలో కూడ చేతికి ధరించు పట్ట గాని గొలుసుగాని కోరిన విధముగ పంపబడును.'

కె. నాదముని అందు సన్ను,
164 వైశాలబారు రోడ్డు, మదరాసు.

మా విశ్వాభిదీలమరణములు

(1)

ప్రభుత్వ నియమితనంఘము విచారించుట

కోయంబుత్తూరు, డిసెంబరు 1:— పోదనూరు ప్రేమను వైమేడమిది వసారాలో ఈదినము మాపిశాఖయిదిల మరణము లను గురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నియమించ బడినసంఘసభ్యులు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు సమావేశమైరి. రావుసాహెబు వై. నారాయణరావు, గయలప్రయాణికుల ప్రతినిధి కె. యస్. రామస్వామియ్యయ్య గారలు మాత్రము విచారణను జూచుటకు వచ్చియుండిరి.

కన్వీనరులై యి. ఐ. యం. యస్.

పోదనూరు సైనిక వైద్యశాల మృతికొందిన మాపిలాల జేహములకు, గురుతుపట్టుటకు లోతులేకుండగాయములకుగిరియుండెనని పయనీరు ప్రతికలో వ్రాయబడినది. దీనినిగురించి మీ కేమిదెలియును? కమిటీవారు ప్రశ్నించగా ఆవర్ణన శుద్ధతబద్ధమని సాక్షి చెప్పెను. 100 మంది మాపిలాలకుయిదిల మరణావస్థలో నున్నారని, ఆ తర్వాత మిగిలిన రావలెను అని ఉదయము బంటి గంటకునాకు ప్రేమకామాస్త్రులనుదేశమును బంపెను. నేను తత్క్షణమే మంచములనుబట్టిచుకొని, కొన్ని బొవడములను తీసి గాని ప్రేమనుకు వచ్చితిని. నేను ప్రేమను చేరగానే ప్లాటుఫారముమీద పండ్లకొడుకెరములు బడియుండుటను గంటిని. ప్లాటుఫారములో ఒక సామానులపెట్టె యుండెను. ఈపెట్టెలో ననేకమంది ఒకరి మీద ఇంకొకరు వడియుండిరి. కొందరు బాధతో మాటు గుచుండిరి. మరొకొకరు ఇటుఅటు పొరుగుండిరి. వారిని సామానులపెట్టెలోనుండి క్రిందికి దించవలసినదని నేను సార్థింతుతో జెప్పితిని. అతడులు చేరుటకు నిరాకరించెను. అచ్చట నిలిచియున్న వారిని బండిలోవారిని దించుటకు నాకు తోడ్పడుటనొక్కొచ్చింది. వారు నోడ్డుబాకపోయిరిగాన నేను నాతో వచ్చిన ఇద్దరిసహాయము వై వారిని వరుసగా ప్లాటుఫారముమీదికి దించుటకు మొదలు ఎట్టితిని. నేను కడపటివానిని దించబోవునపుడు వక్షిణ ఇండియా రైల్వే జిల్లా సర్జెంట్ ఒకొనరు గారరు దొంచిరి. ప్రాణముతో ప్రతికియున్న వారికి నేను తైత్రించుచూరములు చేయించుంటిని. నేను అసహజపద్ధతిని వారికి ఉచ్చాసనిశ్చాసములను ప్రేరేపించితిని. నేనును ఒకొనరుగారును చేరి కేవలము సజీవులనుండి వేరుపలుచ సాగితిమి. మధ్యపెట్టెలో నధికసంఖ్యాకులు మృతి నొందియుండిరి. ఆపిన గులను ఆపెట్టెలో పెట్టి ఆరయులు తిరుగుట. తిరిగి వెళ్లెను. ఎంతయిది చచ్చివారు తిరుగుటకు బంపబడినా? నేనుతెక్కపెట్టెదను. బహుశః ప్రతికి యున్న వారు 50 మంది ప్రత్యేక రయిలులో కోయంబుత్తూరుకు బంపబడిరి. ఒకొనరుగారు వారి వెంటజి వెళ్లిరి.

రామయ్యగారు:—మరణములకు కారణమేమనిమిరు తెలచెదకు?

సాక్షి:—పశుశుభ్రవాయువు లోపలికి ప్రవేశించుటకు వీలులేనిసామానుపెట్టెలలో వీరిని పెద్దగుంపు చేర్చి తలుపులను మూసినందువలన వీరు విషవాయువును బీల్చియుందురు.

రామయ్యగారు:—గుంపు ఏలో ఏలో చాలలేదా?

సాక్షి అంతట ఆపెట్టెయొక్క పొడవు వెడల్పులను వర్ణించెను. దీనిని గురించి ఒకొనరుగారిని విచారించవచ్చును.

రామయ్యగారు:—రంతట ఒకొనరుగారిని విచారించుట యొక్కముగానుండుననిను.

దీనినిగురించి కమిటీసభ్యులలో చర్చజరిగెను. ఆంతరంగములో చర్చించెదమని నాపుగారు సభ్యులను లోపలికిబిల్చుకొని వెళ్లిరి. పదినియుసమయతరువాత వారందరు బయటకువచ్చిరి.

సాక్షి:—ఈసామానులపెట్టెలో (1711) 100 మంది గాణికులు రెండుగంటలు ప్రయాణముచేయగలరాయనినను మండియెడ. నేను "అట్లు చే య గూ డ క" ని ప్రత్యుత్తరమిచ్చియుండును.

సామానుల పెట్టెలు

నె. 7-4 లలో నేను ఇతరులతోకూడ పరీక్షించుటకు ప్రయాణముచేసితిని. పరిశుభ్రవాయువు వెలుతురు లోపలికి ప్రవేశించుటయందుగూడ ఈమాడు పెట్టెలలో భేదమునుండెను. ఏప్రయాణమునకుగాని ఈపెట్టెలలో 100 మందిని చేర్చి పంపగూడదని నా అభిప్రాయము. అతంతి అల్లిక శుభ్రముగా నున్నను ఈపెట్టెలలో మానవులను బంపరాదని వైద్యుడనగు నేని భిప్రాయపడుచున్నాను.

పోదనూరులసిస్టాంటు ప్రేమకామాస్త్రు,

నెట్టుగారిట్లు చెప్పిరి:— తరువూరునుండి నవంబరు 20- తేదీని ఉదయము 8 గ 30 నిమిషములకు నె. 71 రయిలు వచ్చిపప్పుడు నేను ప్రేమనులోనుంటిని సర్జెంటు ఆంధ్రాసుగారు బండిలోనుండి దిగినప్పుడు, నేనతనిని సంధించితిని.ఉలకొటనుండి సందేశమురాగానే నేను నీళ్లను బాక్సలనిండ పోసిపెట్టి తినని అతనికి జూపితిని అతడు కొన్నిగిన్నెలనడుగగా నేను ఫలహారముల ఫలమునుండి దెప్పించి ఇచ్చితిని నేనప్పుడు సామానులపెట్టెప్రక్కన నిలిచియుంటిని అప్పుడా పెట్టెలో వింతవ్వని, ఆసాధారణమైనట్లు మొకటి నాకు వివరమైనది. అది ఏడుపు అని నాకుతోచెను తలుపు తెరిచి ఏమియో కనుగొనుటకు నేను "హెడ్ కాన్స్టేబులుతో చెప్పితినితలుపును తెరువగానే మాపిలాలందరు జచ్చిపడియుండినట్లు నాకగపడిరి. ఈలోపల సార్థింతు ఆంధ్రాసుగారు పరుగెత్తినవచ్చిరి. అతడు మిగిలిన రెండు తలుపులను తెరిచెను. అందులో గూడ మాపిలాల ఇద్దరినితోనుండి. నేనుతత్క్షణమే సైనికవైద్యునికి, రైల్వేటెన్సిస్టాంటుసర్జనుకు చెప్పి పంపితిని. తిరుగుతు కేవలము, కోయంబుత్తూరు సజీవులు పంపబడువరకు నేను వారికి సహాయము చేయవలసింది

కోయంబుత్తూరు సార్థింతులు జెయులు

నూపరింటెండెంట్లు

బల్లికి వెళ్లుచున్న 25 మంది మాపిశాఖయిదిలను జిల్లా వైద్య, పారశుద్ధ్యశాఖాధికారి నాథ ఒప్పజ్జెమెను. వారిని నేను రయిలుప్రేమనునుండి హెడ్గారుబండిలో నెక్కించి సెంటులు జెయులుకు తీసికొనిపోతిని తరువాత కొంత సేపటికి ఇంక ఇద్దరిని, 28 వ తేదీని ముగ్గురిని నేను చేర్చుకొంటిని. ఈ అయిదుగురు జెయులుకు పంపబడుటకు పూర్వము సివిలు ఆనుషుతిలో నుండిరి.

ఈ 30 మంది నేడనులు జెయులు ఆనుషుతిలో బొవడములను బుచ్చుకొనుచున్నారు.

మేజరు ఫార్వెస్టు, ఐ. యం. యస్,

జబ్బుపడిన మాపిలాలై దీలను రయిలులో కోయంబుత్తూరుకు దెచ్చుచున్నట్లు రైల్వే వైద్యాధికారి ఒకొనరు గారు నాకు తంతివార్తను బంపిరి. తెల్లవారివామున 5 గంటలకు నేను ప్రేమనుజేరితిని. 44 మంది ప్రైదీలరయిలు లో నున్నాని ఒకొనరుగారు నాతో చెప్పిరి. వారిలో నాటుగురు ప్రేమను లో మృతి నొందిరి. 60 గ ము లేనివారిని చెరసాలలో నుంచి, జబ్బుతో నున్న వారిని వైద్యశాలకుగొనిపోవుటకు తగువైన నేక్కాట్లును చేయుటకు నేనంతట డొల్లికి వెళ్లితిని. మిల్లులకు వెళ్లిమోటారుబండిని ఇయ్యనునిగిరితిని. నేను తిరిగిరెలుప్రేమనుకు వచ్చునప్పటికి ప్రైదీలందరు రయిలులోనుండిదించబడిరి. ముంగుటకు కత్తిగలవానికి నేనుమంచినిళ్లను, కాచినపాలును, వేడి కాఫీని ఇచ్చితిని. తీ కేవలములకు నేను వైద్యశాలకు బంపలేదు. 15 మందిని వైద్యశాలకు తీసికొనివెళ్లితిని. వైద్యశాల చేరగానే వారిలో నిద్ర గుండెదిరి. ఈకేవలములకు తెరువాత చెరసాలకు తీసికొనిపోవడెను. 20 వ తేదీ సాయంత్రము మరణగురు, 26 వ తేదీ ఇద్దరు చచ్చిరి. 29 వ తేదీని మిగిలిన ముగ్గురు మాపిలాలైదీలను నేను చెరసాలకు బంపివేసితిని.

వీరు విషవాయువునుబీల్చి, గుండెలుపగిలి చచ్చిపోయిరి. అని నాఅభిప్రాయము. తిరుగుతు తీసి పోబడిన కేవలములలో మూటిపరీక్షాఫలితము వాక్యమే దెలిసినది. (ఇతరుల తిరుగు సహజసిస్టాంటుసర్జున్ సర్టిఫికేటు చూపబడెను.)

పోదనూరు ప్రెస్టిజీకేటును చదివి వినిపించవలెనని కె. యస్. రామస్వామి అయ్యయ్య గారుకోరిరి. నాపుగారు సర్టిఫికేటు సంతట చదివిరి.సాక్షి:—ప్రైదీల మరణములు బొగ్గు పులుగువాయువును బీల్చుటవలన గలిగినవి.

నాపుగారు:—ఈప్రైదీలను ఎవ్వరో దొర్లస్థముతో గొట్టి కట్టును వీరికిగాయములు కట్టుముగా తగిలినట్లును ఈ కేవలములను గుర్తించుటకు వీలుగాకుండ దెబ్బలు తగిలినట్లును "పయనీరు" పత్రికలో వ్రాయబడినదే. ఇందును గురించి మీరేమి చెప్పెదరు?

సాక్షి:— కొన్నిచిన్నగీతలు తప్పు పెద్దగాయము లేమి వారి జేహములమీద నాకగపడెను. కోయంబుత్తూరు చేరిన

మాపిలాలైదీల జేహములు కత్తులతో పొడవబడినట్లు వ్రాయబడినవిషయములో ఏలాటిసత్యమునలేదు. వారిజేహములు ముక్కులుముక్కులుగా కోయబడిననుట శుద్ధతబద్ధము.

యంతే రామయ్యగారు:— ఎవరిజేహముమీదనైనా గాయములుండెనా?

సాక్షి:—ఒకనిజేహముమీద మృతము అర్ధజాడెట్లు గీతముండెను. ఈ జేహము పెట్టె అడుగుభాగమునకుగాని, తలుపునకుగాని రాచుకొని ఈ గాయము తగిలియుండవచ్చును.

నేను వైద్యవృత్తి నభ్యసించునాడను. ఇట్టిసామానుల పెట్టెలో ఎంతచిన్నప్రయాణమున కైనను 100 మందిని చేర్చి పంపగూడదు. ఆసామానులు లేకుండు ఎంతయం 2 ని పంపవచ్చునో నేను చెప్పజాలను. నా సలహాదీని కొని యుండి యెడల, సామానులపెట్టెలో ప్రైదీలను ఎక్కించి ప్రయాణముమీద బంపరాదని నేను చెప్పియుండును.

కమిటీవారంతట రయిలుపెట్టెలు చేయువానిని పెట్టెయొక్క విస్తీర్ణము మున్నగు వివరణములను అడిగి కనుగొనిరి. వారు ఒక పెద్దసామానుల పెట్టెను పరీక్షించిరి. అటుపిమ్మట ఇంక కొంతమంది మాపిలాలైదీలను గూచినట్లుటకు కమిటీసభ్యులు చెరసాలకు బయలుదేరిరి.

విచారణ ముగిసెను.

మాపిలాల విషయము

1 వ తేదీ ప్రకటనము

కన్వీనరాసమిషముక పోలీసులు తిరుగంగడిగుంపులో 9 మందిని హతముచేసిరి. 80 వ తేదీని నీలంబూరవద్ద పోలీసులు యిద్దరిని హతముచేసిరి.ఒకనినికట్టుకొనిరి. చాలంబరామొద్దగూడ పోలీసులు 6 గురిని హతముచేసిరి. చాలగుంపులు తూర్పునుండి పడమటికి పోవుచున్నవి. వారు మాంసపండువద్ద ప్రార్థనలు చేసి కడపటిసారి తలపడగా నిశ్చయించి రని తెలియుచున్నది.

విచారణ

పూవల్లి బండిపోటుకేసులో 1 తేదీని 9 మందిని వధరి చేసిరి. తేక్కినాజిగోమిద వైద్యుడను చేసిరి. కంకరనాయరు నారాయణనాయరు అను వారిని జూరీమీదమీద వధరిరి. యాకేసు 8 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడెను. తక్కిన 30, 31 తేదీలగుడ విచారణకు వచ్చింది. కరణము మాపిలాలను ప్రోత్సహించుచున్న సామ్యము చూపబడెను. మన్నూరుపూటు ఎలియనాయరుకేసు 16వ తేదీకి వాయిదా వేయబడెను.

హేలంతు వారికి నల్లమందు:—ఇండియాలోని హేలంతు దొంతనమునకు 1923 వ జనవరి మొదలు ఒక ఏడు నల్లమందును నిర్ణయింపబడిన భలకు పంపుటకు యిండియా బ్రిటిషు దొర తనమునా రంగీకరించిరి.

వీహారు ఒరిస్సాకాసనసభ:— రాష్ట్రములను లోహముల గులుకుగూర్చి పరిశోధించి వానివలన ఆహార మెంతరకు హెచ్చినవకాముకలదో కనుగొనుట కొక సంఘమును నియమించుట గూర్చి కాసనసభలో రెండుదినములు చర్చ జరిగినది. 30 వ తేదీని తీర్మాన ముమోదింపబడెను.

మధ్యరాష్ట్రముల కాసనసభ:— జాడిమలు కమిషనరు కోర్టులో జడ్జిపదవులలో సకము బారిష్టరులకును పీడగులకును మాత్రమే యియ్యతల నను తీర్మానము కాసనసభలో నామోదింపబడెను.

భారత ఆర్థికవిచారణసంఘము వారు కరాచీలో విచారణ చేయుచున్నారు.

కలకత్తాలో నైనికోవ్యోగులను పత్రికలవారును సమావేశమగుట:— ఇట్టి సమావేశము లిదివరకు కరాచీ జాంబాయి పూనాలలో జరిగివి. అటులే 30 వ తేదీని కలకత్తా కోటలో జరిగినది. పత్రికలవారు పలువురు వచ్చిరి.

రీడింగు ప్రభు దంపతులు:— వీరు సహవాచముగా 30 వ తేదీని ఢిల్లీనుండి కలకత్తాకు బయలుదేరిరి.

కార్మికులు సంపూర్ణస్వరాజ్యము గావలెననుట జేరియా,నవంబరు 30.—బాపిసాగారు వృత్తిసంఘసభాధ్యక్షులవహించి, కార్మికులపక్షమున భారతదేశమునకు సంపూర్ణ స్వరాజ్యము గావలెను, స్వరాజ్యము లేనిచో స్వదేశ ముండజాలదనిరి.

విశేష వార్తలు

విరివిసమస్య

అల్పసంఖ్యకు

నవంబరు 29:— అల్పసంఖ్యకు పాఠశాలలు వారి దినమున సమావేశమై, సర్ జేమ్స్ క్రెయిగుగారు తనకును లాయరు బార్న్ గారిని జరిగిన సంభాషణను వర్ణించుచు నిట్లు చెప్పిరి. అల్పసంఖ్యకు ప్రభుత్వ పరిశీలకులతో అయిదవసారి కలతకును గలది. మొత్తము పాఠశాలలను ముందుకు కొనసాగించుటకు చర్యలు తీసుకొనవలసివచ్చును. వర్ ఇతర మార్గములను చర్చించుటకు అల్పసంఖ్యకు సిద్ధముగ నుండిరి. నే నిప్పుడు ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వములను బహిరంగమున నెంచుట లేదు; కాని అవసరమైనచో బహిరంగమున చేయవచ్చును. అందువలన నెట్టి ఫలితము లుద్భవించినను సరే. లాయరు బార్న్ గారును సేను ఈ యొకటికే తేలికగా ఉంటుంది. రాజ్యపురముగలవార ముఖాటికి గాయపాఠశాలలు అంతమైన నందవలయును, కాకపో యున్నచో ప్రభావముగల ప్రభుత్వములను ముందుగా తీసుకొనివచ్చుటకు ప్రభుత్వమునకు పరిమితము. ఈలోపల అల్పసంఖ్యకు హక్కులకు నష్టముగ నెట్టిపనియు జేయదు.

క్రొత్త పరిమితి

నవంబరు 29:— విరివిసమస్యకు సంబంధముగలగునది ఇదిగో దలచుచుంటే, ఇటీవల ప్రభావముగల గాయ ను నిర్దేశించు సమావేశములలో నదిమారెను. ఈమారు సంపూర్ణముగా క్రొత్త పరిమితిని మార్చించి చర్చించిరి.

సీన్ ఫీసు అల్పసంఖ్యకు అల్పసంఖ్యకు ప్రభుత్వమువారు 5700 క్రొత్త పరిమితిలను పన్నునుచుటకు నిశ్చయించిరి. ఎంతవరకును, అల్పసంఖ్యకు తమ ప్రభుత్వములను రక్షించుకొనుచు.

అయిదవసారి

ప్రాముఖ్యము

నవంబరు 29:— వాషింగ్టన్ నుండి హావాసు వీక్షణి నిరేఖకు డిల్లీ వెలుపుచున్నాడు:— నెద్రాస్ కలవిషయములలో హావాసును పరిష్కారమునకు వచ్చియున్నాడు. వీరినివారల సభవారు నెద్రాస్ కలవిషయములను గురించి చర్చించుచున్నాడు. హావాసును నిర్ణయించునది ఇందు ప్రాముఖ్యము ఎక్కువగా కలదు. ప్రాంతవారు నెద్రాస్ కలను 210 వేల టన్నులను నిర్ణయించుకొనుచున్నారు. కాని అంగ్ల అమెరికాదేశము లకున్న సత్త్వములు గావలెనని కోరుచున్నారు. అనగా 75 వేల టన్నులు కావలెననుచున్నారు.

ప్రాముఖ్యము సమావేశము సరియగు నెద్రాస్ కలు గావలెననుచున్నాడు. ఇటీవల ప్రాముఖ్యము సమావేశము మొత్తము గల నెద్రాస్ కలు గావలెననుచున్నారు.

సమస్యను

నవంబరు 29:— డాక్టరు రెవెన్యూ డాక్టరు, సియూగారు లండనుకు వచ్చిరి. వీరినిగూడ అభివృద్ధి కాఖి విదేశాంగ కాఖిలకు ముగియుచుండిరి. రాజ్యపురమునకి బహుశా నెలలలో నొకసారి సిన నష్టపరిహారములను గురించి చర్చించుటకు గాను వచ్చిరిని యదమను అనుకొనుచుండిరి. కొంతమంది కాస్త్రప్రవీణులు జ్యోతిషమును పరిశీలించుచు నీ యాఖిల ర ని యు విదేశములనుండి యప్పుడేసికొని గాని, రైల్వే మొదలగు వానినిము వేసినగాని నష్టపరిహారము నిచ్చుట యసంభవమనియు దలచుచున్నారు. ఇదిగతకు ఈవిషయమై చర్చించుటకు హాస్తిని గారువచ్చిరి. గాని వారివిషయము విశేషములు తెలియలేదు. నష్ట పరిహారమునువారు, రెండువత్సరములకాక జర్మనీవారినుండి నష్టపరిహారము ప్రయత్నించగలదనియు, జర్మనీని కొంచెము ఉపరిగలుపుకొనినవిషయముననియు తెలిసిరి. ఇందులకు నష్టపరిహారమును గుర్తు అంగ్లప్రతినిధి యొప్పుకొనెను. ప్రాముఖ్యము జనరలి, ఫిబ్రవరినెల నష్టపరిహారము బాకీపుచ్చు కొనవచ్చుననియు లేదావారినిగూడ దుర్భరము ననియు తెలిసిరి.

జర్మనీవారు

జర్మను నష్టపరిహారమునకు అంగ్లదేశమువారు శ్రద్ధతో పరిశీలించుచున్నారు. ప్రాముఖ్యము అగ్టు 13 వ తేదీయందు జరిగిన సమావేశమున నెట్టిపరిమితి అంగ్లప్రభుత్వమువారు ఇకల ఆర్థికమార్గము ననుసరించి పట్టుటకు వీలులేదని నుడిచిరి. అగ్టు 13 వ తేదీ యొకటికే యందు జర్మనులు అగ్టు 21 వ తేదీ నాటికి కొంత నష్టపరిహార మియవలెననియు దానిని ప్రాముఖ్యము, నష్టములకు జీతము నిచ్చుట మొదలగు వానికి వెచ్చింపవలెననియు గలదు.

నవంబరు 29:— డాక్టరు రెవెన్యూ డాక్టరు, సియూగారు లండనుకు వచ్చిరి. వీరినిగూడ అభివృద్ధి కాఖి విదేశాంగ కాఖిలకు ముగియుచుండిరి. రాజ్యపురమునకి బహుశా నెలలలో నొకసారి సిన నష్టపరిహారములను గురించి చర్చించుటకు గాను వచ్చిరిని యదమను అనుకొనుచుండిరి. కొంతమంది కాస్త్రప్రవీణులు జ్యోతిషమును పరిశీలించుచు నీ యాఖిల ర ని యు విదేశములనుండి యప్పుడేసికొని గాని, రైల్వే మొదలగు వానినిము వేసినగాని నష్టపరిహారము నిచ్చుట యసంభవమనియు దలచుచున్నారు. ఇదిగతకు ఈవిషయమై చర్చించుటకు హాస్తిని గారువచ్చిరి. గాని వారివిషయము విశేషములు తెలియలేదు. నష్ట పరిహారమునువారు, రెండువత్సరములకాక జర్మనీవారినుండి నష్టపరిహారము ప్రయత్నించగలదనియు, జర్మనీని కొంచెము ఉపరిగలుపుకొనినవిషయముననియు తెలిసిరి. ఇందులకు నష్టపరిహారమును గుర్తు అంగ్లప్రతినిధి యొప్పుకొనెను. ప్రాముఖ్యము జనరలి, ఫిబ్రవరినెల నష్టపరిహారము బాకీపుచ్చు కొనవచ్చుననియు లేదావారినిగూడ దుర్భరము ననియు తెలిసిరి.

ఖిలాఫతు స్వచ్ఛంద సేవకులు

అంగ్ల పత్రికాభిప్రాయములు

నవంబరు 28:— పంజాబు వర్తక సంఘమువారికి రాజప్రతి నిధి గారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమునకును, స్వచ్ఛంద సేవకులపై విధించిన ప్రతిరోధమునకును అంగ్ల పత్రికలు సంతోషమును తెలియచుచున్నవి.

డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక - యువరాజుగారు ప్రభుత్వమున సంచారమునకు బోవు రెండు రాష్ట్రములలోనే ఈ ప్రతి రోధమును ప్రకటించి మిగిలిన రాష్ట్రములలో ప్రకటించక పోవుటకు కారణ మేమని యడుగుచున్నది.

క్రొత్త పరిమితి

పత్రికా పత్రికాగారు సర్ మార్ట్ డాక్టరుగారు గారికి సేను బాక్స్ వక్రవర్తిగారు దర్శన మొసగిరి.

గ్రీకువారు ఇటీవల నాకు పట్టుకొనుట

నవంబరు 29:— ఇటాలియా దీవులపట్ల, అదలియాను వెల్లుచున్న ఇటీవల నాకు పట్టుకొనుట గ్రీకు ప్రాయశః అపి పట్టుకొనెను. ఆయోడయందు 9 విమానములును 25 లక్షలగుండు సుగంధము. వీనిని టర్కీ కమిషిన్లులకు దీసుకొని పోవుచుండిరి. మందుగుండుసామానుతో నున్న టర్కీ మేజరును ఖిలువీగా పట్టుకొనిరి. వీని అను గ్రీకు వీరప్రాయమున నుంచి మందుగుండు సామానుతో గూడ తీసికొనిపోయిరి.

బొంబాయి విద్యాభ్యాసమున సూరతు కేగుట

మా పరంజీగారు ముంబైకి వెళ్ళిరి. విద్యావిషయమున అసహాయవాదులపట్లను నిరసించిరి. ప్రభుత్వపరిశీలన మేదియుగా విద్యాభివృద్ధికి భంగకరముగా నున్నదో హారతు పురపాలక సంఘమువారు రాష్ట్రమును మార్చింపలేదు. అంతకంటే మంచివిధానమును తెలిపియుండలేదు. వారు తమ బాధ్యతలను గుర్తించి యుండినచో భవనసహాయమును నిరాకరించుటకు బదులు విద్యా విధానము నుత్తమ మార్గమున కొనసాగించుట కధికభవనసహాయమును కోరియుందురు. వారలంబించినవిధానము సగరమునందలి యువకులకు చాలనష్టము చేయును. ఆయవకులలో పలువురి పుత్రులు నిర్ధకముగా కాలమును గడపుచున్నారు. వారు కష్టములను పండిపెట్టుచు ప్రజలకు యబ్బందిని కలిగించుటయు తమకంటే చిన్నవారిని పాత కాలలకు పోగుండ బెదిరించుటయుమాత్రమే వారిపుణ్య చేయుచున్నారని పరంజీగారు నుడిచిరి.

ఆర్యవైశ్య మహాసభ

ఈసభ బాగ్నాథు ఆదివారమున శ్రీశైలా రథమునుగా నియోజింపబడెను. పెద్ద విశాలముగ పండిలి వేయబడెను. ఈ నెల 10 వ తేదీనుండి సభ ప్రారంభ మగును. కాలమాసము సౌఖ్యదాయకముగా నున్నది. అన్ని పట్టణముల నుండియు ఆర్యవైశ్యులు ప్రతినిధుల పట్టికలను 5 వ తేదీలోగా పంపగోరెదము. ఎల్లవారును ఘనముగా సహకారులు కావలెను, హెచ్చుమంది రాగలరు.

ప్రిన్సు మేరీగారి తండ్రి వార్తలు:— ఈ రాకుమారినివా హానందర్భమున యుండిరి. సేనానిపంపిన తండ్రివార్తకు సంకెసిం చుచు రాకుమారి మరల తండ్రినంపెను.

పంజాబుగవర్నరు సంచారము:— వీరికి 29 వ తేదీని శతా మ్యునిసిపాలిటీవారు సన్మానపత్రమునిచ్చిరి. అటు వారు పట్టణమును చూచిరి. ప్రజలు వారిని కొనియాడిరి. వారునుండి మోనాకే సాయంకాలమునకు సారంగ్ దాఖ్ వెళ్లిరి. అచటి జిమిం దారులను సన్మానపత్రమునిచ్చి రాజకీయాంధోళనమును నిరసించిరి.

సత్తెనపల్లి తాలూకా, పొణుకుపాడు గ్రామములో దుర్మతి సంవత్సర కార్తీక బంగారుకవారమున “శ్రీనివేశ్వరధర్మ పుస్తకభాండాగారము” యొక్క ప్రథమవార్షికోత్సవము జయప్రదముగ జరిగినది.

సి. ఎ. టి. ఆంధ్రానుగారి లేఖ

శ్రీనివాసమునుండి సి. ఎ. టి. ఆంధ్రానుగారు ఆఫ్రికాదేశ శిథిలగుర్తి పులికల కిటుల వ్రాసిరి. 1919 నవంబరులో నేను వెళ్ళినప్పటికంటే నిపుడూ తూర్పుఆఫ్రికాలోని భారతీయులు చాల అభివృద్ధిని బడసిరి. ఆర్థికనష్టమును మిమిలముగ గలిగినను దానిని బాగుగా సర్దుకొనిరి. నైరోబీలో భారతీయు లిదివరకు కేసులతో కట్టినందులలో చాలభాగము యిప్పుడు రాతితో మరలకట్ట బడెను. ట్రాంగిసాయకాలాని జర్మనుల సొత్తులలో చాలభాగము భారతీయులే కొనిరి. కంకాలానిభారతీయవర్తకులు హెచ్చుగా కొనిరి. సాంఘికముగగూడ కంకాలానిగాండాలో భారతీయులకు మంచిఅభివృద్ధి కలిగినది. బాలురబాలికల విద్యావిషయమున చాలశ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారు. ప్రతిమరకమువారును ఆమతస్థుల బిడ్డల యోగ యేమమును సాంఘిక సేవను బాగుగా గమనించుచున్నారు. అన్ని మతముల వారికిని అన్యోన్య మర్యాదముగా నున్నది. ఎవరిని చూచినను వుత్సాహమే గోచరించుచున్నది. 1921 జూలై నెలలో లండనులో సామాజ్యసంఘమువారు రామోదించిన తీర్మానములను రాజకీయములందు గూడ వారికి దైర్యము కలిగినది. అచటనున్న ప్రశ్న బాలిష్టి మృగణము అన్ని విషయములలోను భారతీయులను ప్రత్యేకించవలెనని అచటి పాశ్చాత్యుల సంకల్పము. అట్టిది కూడదని భారతీయులవాదము. ఇదియే వారికి ముఖ్యతమమగు సమస్య. తమ సంకల్పరచ మంతయు దానివై నే ఆధారపడి యున్న దని భారతీయులు తలచుచున్నారు. దీనిలో మధ్యస్థమునకు సందులేదు. జాతిహింసామృగణములను క్రమముగ దారుణపట్టులును దుర్భరపరిస్థితులు నేర్పడును. అది మనకు హిందూదేశమునందే అనుభవమునకు వచ్చియున్నది. అప్పుశ్రుత ఏరీతిగా నున్ననుగూడ నది దుర్మయము, దారుణము. మతవిరుద్ధము. ఈసమస్య రాజకీయముగాదు. మానవసంఘసంబంధముగాననే నేను దీనినిగుర్తి హెచ్చుశ్రద్ధ బూనితిని. నేను తూర్పు ఆఫ్రికాలో నున్నపుడు నాకాలమంతయు మతసాంఘిక విద్యావిషయక కృషిలంటే వినియోగింపబడెను. ప్రతివీటను గూడ సాకాధోప్రోత్సాహము కలిగినది. నేను శ్రీలంకలోను పురుషులతోను గూడ ముచ్చటించితిని. నేను శ్రీలంకలో నే హెచ్చుగా మాటలాడితిని. మొంబాసాలో రిలక్షుల యాహులు వ్యయపరచి అల్లాడి నావిశ్రమ హెచ్చుగాను కట్టించిరి. ఆపని యిప్పుడు పూర్తియైయుండున భారతీయ బాలుర శిక్షణకావలసియు కలిగినది. జనవరి 1 వ తేదీని ఆపాతకాల ప్రాకంభింపబడును. తూర్పు ఆఫ్రికాలో విభాగపురుషుడగు భారతీయమహమ్మదీయ శ్రేణునిపేరట నరసింహుడు అబ్దులు రసూలు అల్లాడినా విశ్రామ్యుగాలే యావ్యయును సంతను భరించి అభవనమును కట్టించి యిచ్చిరి. ఉగాండాలోగూడ భారతీయులవాదాస్యత అధికముగా గోచరించినది. ముఖ్యరాదాను నంగీభాయిగారు హింజాలో, నోకగంధాలయమును పథకమందరమును నిర్మించిరి. ఒకపాతకాలుగూడ కట్టించబడిరి. భారతీయులే ప్రత్యేకము గనుక పాతకాలను కట్టించిరి. ఈ భవనము లన్నియు నిప్పుకు పూర్తియైవి. అధికమగుచిత్తు కలిగినగుడ నచటి భారతీయు తిట్టిపనులు చేయుట చాల ప్రశంసనీయును. పాశ్చాత్యులు కేవలము ప్రతిభాల్పరై గట్టిపట్టులతో నున్నారు. భారతీయులకు సమానపౌరస్వమునిచ్చిన విశ్లేష మొనరించెదమని వారు మాటిమాటికిని బెదిరించుచునే యున్నారు. వారు ఆర్థిక దురవస్థనుండి బాగుగా లేరతేకపోవుటవలన వారి మనః క్షోభమంత హెచ్చుగా నున్నది. కెనియా పుగాండాలు విదేశ కార్యాలయముక్రింద లేవు గాన వినిష్టమ చర్చిలుగారు వానిని పరిష్కరింపవలసియున్నది. గాననే విషవత్తు బెదిరింపులను చేయుచున్నారు. చర్చిలుగారు పాశ్చాత్యులకు లాంగి పోయిన తూర్పుదక్షిణాఫ్రికాలవారిని యండియాకు రాకుండ చేయుటకు మనకు హక్కు గలదు గాని అంతవరకు వచ్చునని నేను తలంపను అని ఆంధ్రానుగారు తెలిసిరి. ఆంధ్రానుగారిని పాశ్చాత్యులు కొట్టినవిషయమునుగుర్తి తామేమియును తెక్క చేయమనిరి.

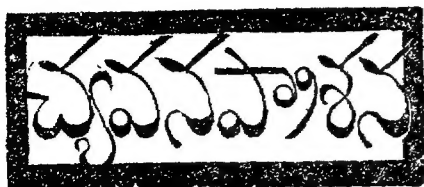
నిజాంప్రభుత్వగారి కార్యనిర్వాహక సంఘాధ్యక్షులగు సర్ అలిషమాంగారి దేహోగ్యము కొంచెము బాగుగా నున్నది.

దంత మూరము

నెల డబ్బీ 1.1 0.2.0 12.5 యా 1.4.0
ఈ దంతమూరముతో దండ్లుతోనుటకును గట్టికడుగు
కట్టకుండి రక్తము కాలబొండును.
మృతాంశమందేపో, రంబు శిల్పినిధి, మదరాసు

వైద్యరత్న పండిత,
డి. గోపాలాచార్యగారి

(ఉబ్బరములకు కారక
ములకు, బలమునకు
ముఖ్యము.)

ఉబ్బరము దగ్గులను, తయ దగ్గులను, సా
మాన్యపు పొడిదగ్గులను, తొమ్మిదవడికమున కఫ
ము బాధిగానుండుటను, నివర్తితేయను. గుండె
కాయకు, ఊపిరితిత్తులకు, బలమును కలిగించును.
తయతోగుల కఫ మానపుష్టిని, కఠినమునకు కఠిని
కఠినించును బాహులను వృద్ధులను గూడ నేవించ
దగును బలమునకు దీనికొను చేదనూనె ఆనవ్యా
ములే ట్రియ రెట్లెక్కుక పనితేయను. ఉబ్బర
ము వర్గ రాలను రానియ్యను.

టిన్ను 1-8 రు 3-0-0.

ప్యాకింగు పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆయురేదాశ్రమం,
41, లచారప్పన్ పేథి, జి. టి. మదరాసు.

పండిట్ - మదరాసు.

అన్ని చోట్లను ఏజెంట్లు కావలెను.

నవోత్తమగుణానికొను దివ్యమగు
శరీరాకటి లేదని భారతముగా చెప్పవచ్చును
పిటిలో ఆశ్చర్యకరమైన యే వస్తువు లేరలేదు
గావున అపుడు పుట్టిన శిశువు మొదలకొని
వృద్ధులవరకు ప్రతిఒక్కరూను సంకేతములేక
నేవించవచ్చును. ఈ మృత్యు శి శుండి రిక
రతు కాంబూలములో గాని లేక వట్టి పోక
లోగాని ప్రతిదినము ఉపయోగించుచు వచ్చిన
ఎడల మందము అతీర్థము మలబద్ధము చికి
బ్బరము బ్బరము మలేటియాబ్బరము శీతము
వారము. దగ్గు, పడికము నరముల నొప్పి బా

హీనక ఇంపు ఎంకా ప్లేగు కలరా మున్నగు ఇంకా ఆరోగ
వ్యాధులను దగ్గురక యొందు. బుబ్బుగలిగిన వేళ ఉపయో
గించిన రక్షణమే ముచ్చును. ఒకచోట మార్కుండ పం
సిన గుమసాని వ్యాపాంశులు ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులు
భూమి పడ ఈ మృగలను నేవించి గుణమును పొగ
దు చున్నా. 250 మృత్యు గల సీసా 1-8 రు 0-4-0
ఒక సీసా మొదల 6 సీసాల వరకు పోస్టేజి 0-4-0 ఒక సీసా 6
6 సీసాలను రెప్పించిన పోస్టేజితో రు 1-6-0
12 సీసాలు " " 2-12-0
25 సీసాలు " " 5-2-0

మద్రాసునందు అన్ని దుకాణములందు దొరకును

శ్రీ శీతారాఘవ వైద్యశాల

(301-594)

మై నూ రు

తండ్రి నిలాసము - పండిట్ మై నూ రు.

ముఖ్య గవనింపు.

1920 వ సంవత్సరం ఆగస్టు నెల మొదటి

తేది నుండి అన్ని ధరలు మార్పుపడినది.

**The Zandu Pharmace-
utical Works Ltd.,**
Elphinstone Road,
BOMBAY.

ఇప్పుటికాలము ననుదరించి మిక్కిలి నయ్య
కముగాను, తక్కువ గుణము నిచ్చునట్లును
అయుర్యేత కేవలధర్మమును తయారు చేయు
చున్నాము.

హిందూ దేశమునందు జరిగిన ఆయు
ర్యేత వస్తు పరివర్తనము అన్నిటిలో అంగార
వత్తికముల బహుమతిగా నిచ్చియున్నాడు.

పై కఠిన విలాసమునకు వ్యాసినచో
ధరలవట్టి పంపబడును.

హిందూ పర్వస్థానికర్త

వర్కు

అయుర్యేత యావధముల తయారు
(888) హిందూ సం 18.
ది ఆంధ్ర ఇండస్ట్రీయల్ ప్రెసింగు కంపెనీ,
పోర్ ఏజెంట్లు, కాకినాడ.

అత్యావశ్యక స్వదేశీవస్తువులు

మంచి ఉక్కు! వెల సరసము!!

మడతచాకులు

మేలయిన బత్తాయిచాకులు, మంగలికత్తులు
వగయిరా కట్లరీ

కప్పతాళములు

తీర్థమున బడి అన్ని నైజాలలోను యిర్దికొను,
యనుమతించు కూడా చేయబడినది.

మా కిర్మాగారమున యింకా యితర వస్తువులు
అనేకము తయారుగుచున్నవి.

వివరములకు వ్రాసిన ధరలబాలితా పంపబడును.
వర్తకులకు సరసమైన కమీషన్ నీచుబడును.

ఓరిగ్రాఫ్ ఆడ్రెసు: బి. వెంకటేశ్వర్లు లిండు రో.,
"ఇండస్ట్రీస్" కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc.
వెదాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

నిన్నముగ తయారుచేయబడిన కాస్త్రీయ టౌపింగములు.
ఆంధ్ర ఆయుర్యేత ఫార్మసీలో దొరకును.
తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని
క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.
మేనేజర్, ఆంధ్ర ఆయుర్యేత ఫార్మసీ,
12, హైస్ రోడ్, హంటురోడ్ - మదరాసు.

మిక్కిలి పుష్కరమును యిండియా దేశమునందు మొదలవడకు చలక గణపతి
మనమాంశులు వడలబునను భారతీ హిందూకులు తలతెచ్చుకొని తరిత్య
మం నిగనిగలాడుచుండుటకు ప్రతిస్త్రియను ప్రోత్సహించుచున్నాముగా
కామినీయా ఆయుర్య (రిజిస్టర్)
తలతెచ్చుకొనకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు
తగిన శక్తి తలమానేయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. శిరోములకు తట్టు
పంటి మెత్తనము నిచ్చును. మొదలవడకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. వని మొద
గుటకుల కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును
కామినీయా ఆయుర్య తలమానే అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుష
లకును, పెక్కుమందికి మహోపకారము మొనరిం చినది.
నేడు మీ నడచుచుండించుచున్నాము.
రెల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ని. పి. చార్జి 0-6-0 అనాము.
మాడుబుడ్డు 2-10-0 ని. పి. చార్జి 0-12-0 అనాము.
ని. పి. మలేయార్తర కమీషను రు 0-2-0 ప్రత్యేకము.
పోర్ ఏజెంట్లు. ఆంగ్లో-యిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.
155, హిందూనీడు, హిందూ.
D 126 W 100.

మొదటిగూర్పు ప్రతులు కావచ్చినవి గాన వలయ
నో ద్వారపడుడు. గ్రంథముయొడ గల జనాదరణ
బట్టి తగినన్ని ఆర్థములు వచ్చినయెడల వస్తుప్రకటన
మును గావించి 4 అచాల పోస్టాగలము. కాని
యా ఆరోగ్యవర్ధినియే సంపూర్ణార్థికరణ మని
తెలియవచ్చును.

శ్రీ గాంధీ మహాత్మని
ఆరోగ్యవర్ధిని

ప్రతి 1-8 రు 0-12-0, ని. పి. గా రూ. 1-2-0.
12 ప్రతులు: రూ. 8-0-0.
నేతు బ్రదర్లు, మైలాపూరు, మద్రాసు.

అమృతము (1842)
బంగారు, వెండి, రత్నము
ల నగలును, యితర వస్తువులును,
వాచనుఇచ్చికపుచ్చు కొనినైకమయ్యలకును
ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ.
25, చైనాబజార్ రోడ్, మదరాస్
నగలు వాణ్యముగాను పూచీరోడను నరియైన ధరలకు
తయారుచేసి విక్రయించుటకు వచ్చును. తయారుచేసి
తేనివాటిని అతి శ్రీమముగ ఆర్థరు మేరకు తయారుచేసి
యివ్వబడును. పిక్సారి ఆర్థరు యిచ్చి నగలు తయారు
చేసికొన్న వారివలన మానమృతము తిరిగివచ్చును.

మలయ చందనము.
గనేరియా అను నెగరోగమునకు వేరారము.
సభ్యములేదు. పిడికారితో పనిలేదు.
ఎటుపు, తెలుపు, పచ్చు, అను మూడు
విధముల నెగరోగమును మూడు పూ
టలలో మాన్యును. స్త్రీలకును
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాక్షసము.
దర్జీ 1-8 రు 2-4-0
1 చుండినీ (మలయచందనమున కనుసానము) టౌన్సు 8-0-0
1922 కేలండరు 1922
రంగుల చిత్రపటము. ముద్దులు మాటుగట్టుచున్నది. వా
రములు తెలుగులో నున్నవి. రు 1-8 0-8-0, దేవన 2-0-0.
పిక్సారి కావలయువారు 4 అచాల పోస్టుచీట్లు పంపవలెను.
నాలుగింటికి రెక్కుర కోరువారికి పోస్టుచార్జి అధికమగును.
ప్రతియింటి నుండేతగినది. కొలవీడ్రుకురీ యున్నది. (1251)
గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి.)

DUNCAN STRATTON & Co.

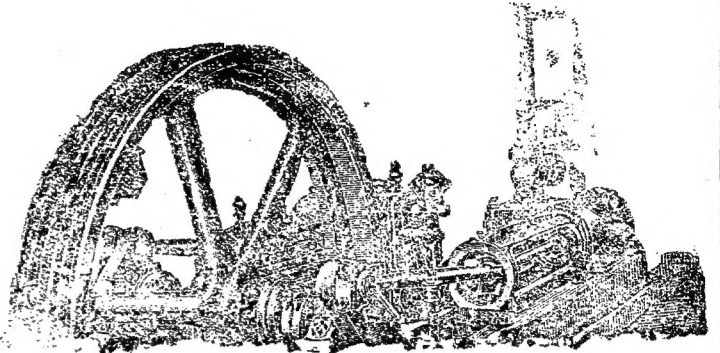
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ రిజిస్ట్రార్లు. 91 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
వరుస — డయామీటరు
అ. 4. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యందును.
స్టీమ్ బోయింగ్ (వెవరు
80 హానుల మొదలు
180 హానుల వరకు వుండును.

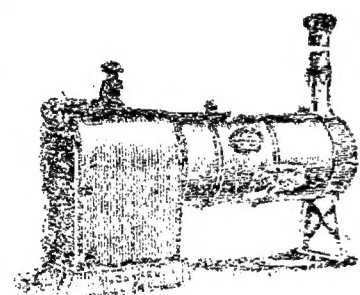

హైదరాబాద్ స్టోర్ కార్నిష్ బాయిలర్లు.

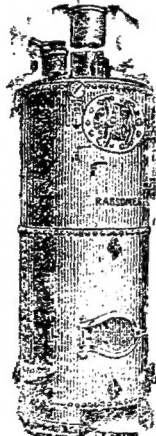

హైదరాబాద్ స్టోర్ లంకామైర్ బాయిలర్లు.
డయా 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు వుండును.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అం వరకు వుండును.
స్టీమ్ బోయింగ్ (వెవరు 100 హానుల మొదలు 250 హానుల వరకు వుండును.

లోకో మోటివ్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ బోయింగ్ (వెవరు 80 హానుల మొదలు
100 హానుల 120 హానుల 150 హానుల వరకు వుండును.

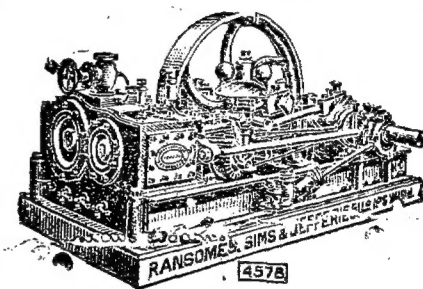

వర్టికల్ బాయిలర్లు.
డయామీటరు 8 అ. మొదలు 10 అ. వరకు వుండును.
స్టీమ్ బోయింగ్ (వెవరు 80 హానుల మొదలు 100 హానుల వరకు వుండును.

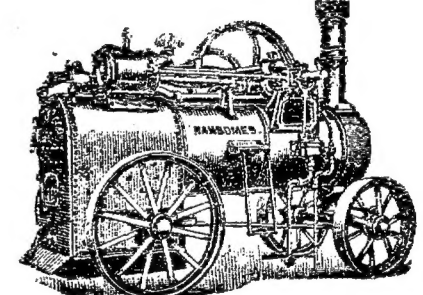
ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
సప్లయ చేయుదుము.
మాది జిప్సొంగు మెషిన్, వాటిసామానులు
మాది వెస్టింగ్ మెషిన్
మాది స్పిన్డింగు మెషిన్
మాది పిండింగు మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీమ్ ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీమ్ బాయిలర్లు
కోల్ ఫైవర్ మిలింగు మెషిన్
మాన్ మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్ [నలు
వడ్డు రియ్యమేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
కాగర్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరసక్ మాన్ వరుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాంట్) కొరముట్లు
లేతులు వర్క్సుసాపు కొరముట్లు
స్టీలు పాప్టింగు, కప్పింగులు, పెడెట్టులు
కాట్ బరన్ అండ్ కాస్ట్ విరన్ ఫుల్లియ.
వగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెన్సెడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(కాన్ కు సాపు మొననుండి పోట్ తీయబడినది,
ఇందులో సింగిల్ సిలిండర్ ఇంజనులు కూడ గలవు.

హెస్పీడు కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీమ్ ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండర్ గలవి.
స్టీమ్ వెవరు 120 హానుల గలవి.
కాంపాండు — హై, లో వెవర్ సిలిండర్లు.
స్టీమ్ వెవరు 180 హానుల గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్స్ ఇంపోర్టింగు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేవల్లి బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దగ్గు, శైత్యము, వడికము, రొమ్ముబడికము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, చిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
చక్కని దబ్బీలో నూనె ను 0-10-0; దబ్బీ 1-8 రూ 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు నలు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.